

INVESTICE do umění

Fenomén NFT

Digitální umění známé pod zkratkou NFT dobývá světový trh

Daniel Pitín

Pandemie může být pro umění i přínosem, říká mezinárodně ceněný malíř

Podzimní výstavy

Přední evropské galerie nabízejí velké přehlídky plánované už na loňský rok

NÁVYKOVÉ BUBLINKY!

Cava Bohigas
Extra Brut Gran Reserva

350 Kč

Prosecco Superiore
Valdobbiadene DOCG
Spumante Brut

395 Kč

Prosecco Superiore
Asolo DOCG
Col Fondo Spumante Brut

360 Kč

Cava Bohigas
Brut
Reserva

289 Kč

Cava Bohigas
Semí Sec Reserva

289 Kč

Crémant Chardonnay
Schaefferstein 2018

490 Kč

Crémant ROSÉ
Steinweg 2018

490 Kč

100 % ZBOŽÍ
SKLADEM V PRAZE

200

SLEVA 200 Kč
NA PRVNÍ NÁKUP

DOPRAVA ZDARMA
OD 6 LAHVI

NOVÁ VÍNA
KAŽDÝ MĚSÍC

www.hnvino.cz

Lenka Lindaurová
kritička a kurátorka vizuálního umění

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

ještě nejsme epidemicky úplně za vodou, ale každopádně jsme se ocitli v plně proudící kulturní sezoně. Ihned po konci prázdnin jsme do tohoto rychlého toku s mnoha nečekanými víry naskočili a pomalu nevíme, kam dřív.

V září se rozjelo v Praze několik uměleckých festivalů jako SUMO, Prague Biennale, Fotograf festival, 4+4 dny v pohybu, Art Index a po nich následují další po celé republice, ale i veletrhy umění ve Vídni či Basileji. Tvůrci se nadechli a umělecký provoz už je opět pohltil. Přestávají žít v izolaci a znovu se potkávají se svým publikem.

Jak nám ale potvrdili v rozhovorech lidé z oboru (sběratel a malíř), trh s uměním neměl v minulém roce žádné propady. S uměním se obchodovalo stejně čile jako předtím, tudíž výtvarníci nemuseli usadat za pokladnami supermarketů, ale užili si dobu silné koncentrace na práci.

V galeriích se objevila pestrá nabídka multimediálních děl, která nemají žádný podobný vizuální trend. Nikdy snad umělecké projevy nebyly tak bezbřehé. A jak umělkyně a umělci reagují na současná aktuální témata? Virus shodně ignorují, o to víc se ale ukazují trendy ekologické a genderové. Ženy vítězí na celé čáře, a tudíž by se mělo něco změnit i v českém pravopise. Jinak bude náš magazín (a vůbec vše textové) o dost tlustší. Vypisovat pořad obě pohlaví ve správném pořadí, jak jsem to udělala o pár řádek výše i níže, je totiž poněkud nepraktické.

Hezké čtení všem milovnicím a milovníkům umění!

Partner magazínu

J&T BANKA

MAGAZÍN INVESTICE DO UMĚNÍ – PŘÍLOHA HOSPODÁŘSKÝCH
NOVIN, 6. 10. 2021 • Ředitel speciálních projektů Aleš Mohout
• Art director Jan Vyhnanek • Vedoucí speciálního obsahu
Jan Záluský (jan.zalusky@economia.cz) • Editor Tomáš
Wehle (tomas.wehle@economia.cz) • Layout Jan Stejskal •
Grafika Martin Impseil • Adresa redakce Pernero 673/47,
186 00 Praha 8 • Tisk Walstead Moraviapress s.r.o., Břeclav •
Samostatně neprodejné • <http://www.hn.cz>

Fenomén

04-07

V obchodech s tzv. nezaměnitelnými digitálními tokeny (NFT) se za poslední čtvrtletí utratilo 2,5 miliardy dolarů. Půjde o budoucnost trhu s uměním?

V ateliéru

08-13

„Malbě jsem vždycky chtěl dát všechno, podřizoval jsem jí celý život a stále to trvá,“ říká mezinárodně úspěšný malíř Daniel Pitín.

Investice

16-21

Pardubický podnikatel a patriot Martin Chovanec mezi uměleckými díly žije i pracuje a plánuje vlastní galerii.

Výstavy

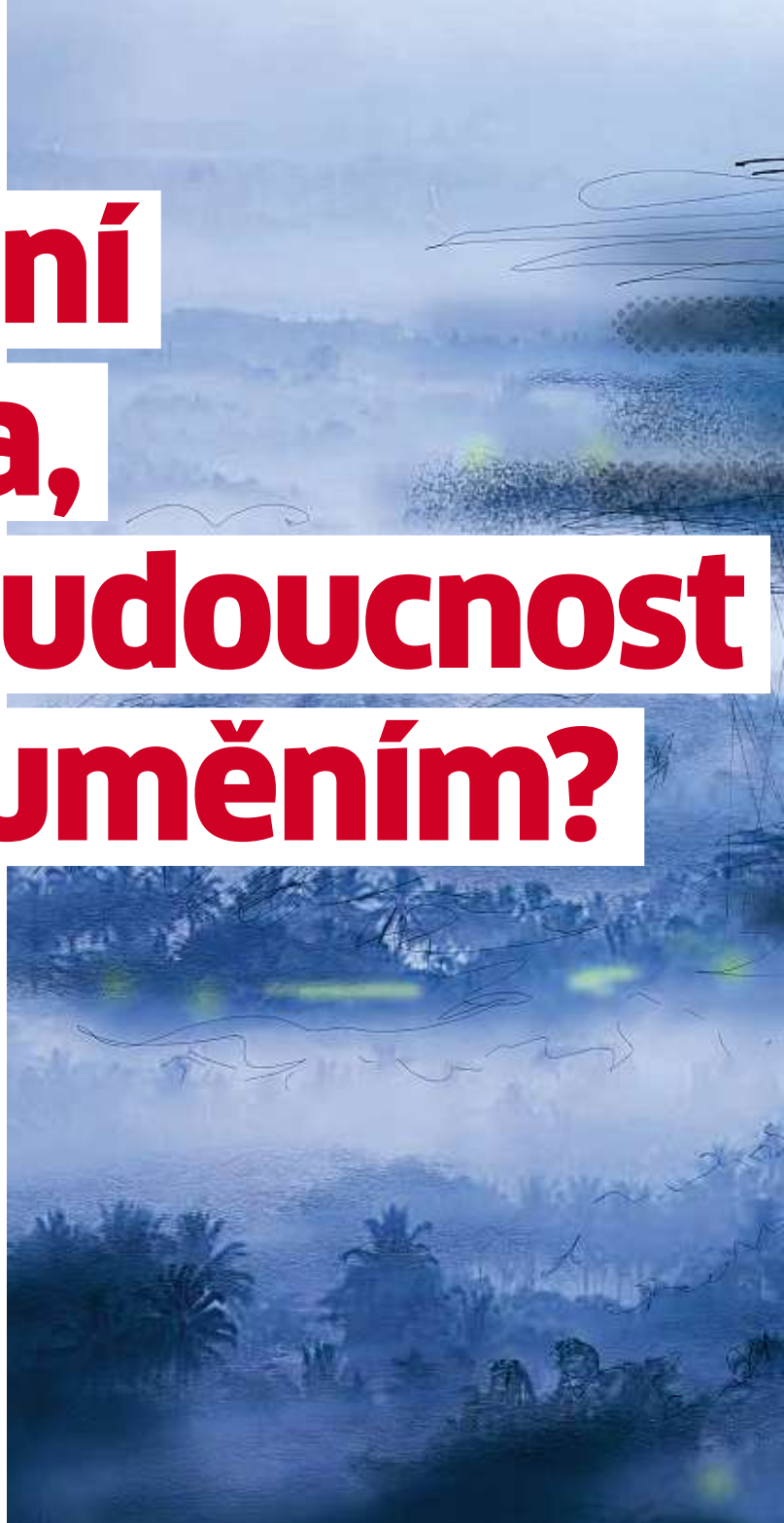
24-27

Vídeň zve na Modiglianiho plátna, Londýn na sochaře Rodina a Praha na fotografie Fridy Kahlo.

Virtuální bublina, nebo budoucnost trhu s uměním?

Digitální umění známé pod zkratkou NFT dobývá světový trh. Tyto digitální obrazy či videa se odlišují tím, že spolu s nimi získá majitel certifikát o jejich jedinečnosti. Lze je kopírovat, ale originál je jen jeden a jeho držitel je známý díky technologii blockchain, která se užívá při těžbě kryptoměn. A pouze těmi lze také za NFT platit. Přesto nejde o kuriozitu. Obchoduje s nimi petrohradská Ermitáž i aukční síň Christie's. A za poslední kvartál se v obchodech s nimi otočilo 2,5 miliardy dolarů.

“

Prestižní galerie Christie's vydražila NFT dílo umělce jménem Beeple za 69 milionů dolarů.

Na obrazovce počítače stojí virtuální postavička, takzvaný avatar, a čeká, až si ji uživatel upraví k obrazu svému. Vybere barvu a střih vlasů, oblečení, pohlaví, přezdívku. Nejde však o pohled na úvodní stránku nějaké počítačové fantasy hry, touto nezvyklou cestou se nyní chodí nakupovat umění. Počátkem září v Česku otevřela DSC Gallery jako jedna z prvních v Evropě svou virtuální galerii v takzvaném metaprostoru. Obchoduje se tu pomocí kryptoměn a ke koupi nejsou klasické obrazy či sochy, ale digitální tokeny, známé pod zkratkou NFT.

„Spolu s německou König Gallery je naše DSC Gallery možná jedinou reálnou kamennou galerií v Evropě, která má pobočku ve virtuální realitě,“ komentuje odvážný krok majitelka galerie a investiční expertka pro současné umění Olga Trčková. Na podobě tohoto prostoru se podílel architekt Michal Froněk ze studia Olgoj Chorchoj, nachází se na celosvětové platformě zvané Decentraland a v současné době tu lze koupit NFT od českých umělců, jako jsou Jiří Dokoupil, Jiří Černický či Jakub Matuška alias Masker.

DSC Gallery si jako první v Česku a jedna z prvních v Evropě otevřela virtuální pobočku. Koncept navrhl architekt Michal Froněk ze studia Olgoj Chorchoj.

Klientela z USA

Zní to jako podivný sen spisovatele sci-fi, ale trh začal nejpozději letos v březnu brát prodej těchto jedinečných digitálních tokenů jako realitu s možným zásadním dopadem do budoucna. Prestižní galerie Christie's tehdy vydražila NFT dílo umělce jménem Beeple za 69 milionů dolarů. To, co možná dlouho vypadalo jako kuriozita či jakási virtuální obdoba sběratelských kartiček bez zásadní umělecké hodnoty či investičního potenciálu, se náhle stalo předmětem zájmu největších hráčů na trhu. Ostatně Beepleovo dílo zvané *Everydays: the First 5000 Days* není žádný digitální obrázek. Jde o monumentální koláž, jejíž výroba trvala 13 a půl roku a která v sobě spojuje 5000 různých děl.

V čem je specifikum digitálních tokenů? Po dekádách, kdy existuje digitální umění v různých podobách, přináší způsob, jak s ním efektivně obchodovat a jak dané dílo zhodnotit. Neboť každý takový NFT neboli non-fungible token (nezaměnitelný token) je originál. Díky blockchainové technologii, která se používá i ve světě kryptoměn, dostane každý majitel spolu s tokenem digitální certifikát, že vlastní jedinou původní verzi daného díla, a nikoliv kopii. Dosud byl nejsnazší způsob, jak zpeněžit digitální obraz, vyrobit tištěnou verzi. Jenže takových lze vytisknout nekonečné množství a jako investice jsou takřka bezcenné.

„Největší výhodou je rozhodně možnost monetizace digitální tvorby. Doteď bylo poměrně těž-

Digitální obrazy českého umělce Maskera neboli Jakuba Matušky ze série Visitors of Croatia nabízí DSC Gallery za 0,25 ethereu, tedy 750 dolarů.

ké i pro větší umělce uživit se osobní tvorbou,“ říká Filip Hodas. „V tom jsou NFT revoluční.“ Jeho digitální obrazy, hrající si s různými popkulturními vlivy či postapokalyptickými motivy, si získaly celosvětovou popularitu. I díky sociální síti Instagram, kde má přes 600 tisíc sledujících.

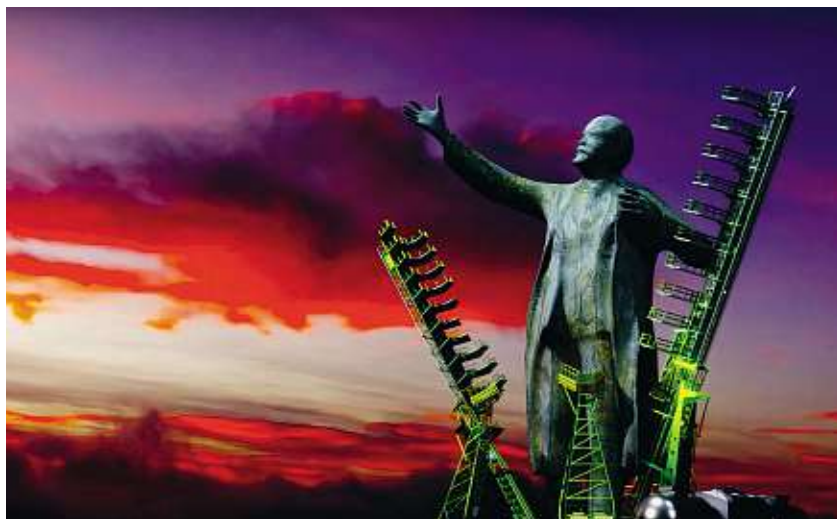
Přesto se donedávna živil hlavně reklamou pro velké zahraniční klienty jako Adidas, Coca-Cola či BBC. Nyní jsou pro něj NFT hlavním zdrojem příjmů a hodnota všech jeho NFT obrazů na trhu se pohybuje okolo 40 milionů dolarů. „NFT jsou pro mě řádově výnosnější a poskytly mi finanční zajištění na mnoho let dopředu během necelého roku,“ přibližuje sílu přímého digitálního prodeje Hodas. Odhaduje, že většina jeho klientely je ze Spojených států, byť ve virtuálních galeriích často investoři či sběratelé vystupují anonymně.

Navnadit sběratele

Další výhodou pro umělce je, že na sekundárním trhu jdou z každého dalšího prodeje procenta autorovi. „To je velký argument, aby do toho šli i s tím, že prvotní cena je nižší, než jsou zvyklí,“ popisuje pravidla nového a stále ještě se rodícího trhu Olga Trčková z DSC Gallery. Zatím jsou podle ní na českém trhu díla podhodnocená. Každý galerista musí přijít s vlastní strategií a cenotvorbou. A přesvědčit umělce.

„Přece jen máme v nabídce autory, kteří prodávají obrazy za desítky tisíc eur, a ti nejspíš na tento segment mohou mít úplně jiný pohled než autoři prodávající obrazy za desítky tisíc korun. Ale je na galerii, aby připravila superkvalitní selekci umělců nebo kolekci děl, a bude prestiží pro umělce, aby byl součástí. Tomu věřím. I za nízké startovací ceny,“ říká galeristka Trčková.

Například série videí Jiřího Georga Dokoupila *Treasures in the Sea* nabízí DSC Gallery za tři ethereu, což je kryptoměna, v níž se s NFT obchoduje. V přepočtu necelých osm tisíc eur. „To je na autora této prestiže nic,“ komentuje nabídku Trčková. Plusem pro umělce je fakt, že cena může jít strmě nahoru. Kdo si například koupil NFT *The Currency* od Damiana Hirsta za počá-

Jiří Černický: Lenin Starting

tečních dva tisíce dolarů, o pár dní později už ho mohl nabízet za 15 tisíc.

Správně koupené NFT se může zhodnotit výrazně. Zároveň se otevírá prakticky nekonečný trh. Zorientovat se na něm je násobně obtížnější než ve světě zavedených galerijních institucí a fyzických uměleckých artefaktů, které prodávají. Vodítkem ke správné koupi může být kurátorský výběr, jaký nabízí například zmíněný Damien Hirst či zavedená galerie. A do obchodů se pouštět i ty největší instituce. Například petrohradské muzeum Ermitáž na začátku září nabídlo k prodeji digitální verze některých svých slavných děl. Třeba obrazu Madonna Litta od Leonarda da Vinci nebo Šeříkového keře od Vincenta van Gogha.

Při obchodování s původními digitálními NFT díly musí tvůrci i galeristé přemýšlet nad prostým faktem, že mnoho sběratelů touží po tom, aby si mohli nový přírůstek do sbírky vystavit. „Abychom povzbudili konzervativnější investory, uvažovali jsme stejně jako Damien Hirst a chceme vedle fyzického díla nabízet i NFT téhož díla. Paradox tkví v tom, že koupit musíte právě NFT, zatímco fyzický obraz dostanete zdarma jako dárek,“ popisuje Olga Trčková jednu ze strategií DSC Gallery, jak navnadit sběratele.

Ekologická stopa

Ve světě už prodeje NFT generují pozoruhodná čísla. V době, kdy Beeple prodával své dílo *Everydays: the First 5000 Days* za 69 milionů dolarů, probíhalo týdně dalších 80 tisíc transakcí. V prvním čtvrtletí letošního roku se obchodovalo s NFT v hodnotě dvou miliard dolarů, ve druhém čtvrtletí byla částka ještě o půl miliardy vyšší.

Existuje mnoho digitálních tržišť, kde lze NFT nakoupit. Například Opensea, SuperRare nebo Rarible. Vypadají jako běžné on-line obchody, jen měnou je tu kryptoměna ethereum. Jsou plné kurátorovaného obsahu, ale i děl, která budou v budoucnosti bezcenná. „Jestli něco v rámci NFT bude mít trvale hodnotu, tak to budou projekty velkých jmen světa umění nebo nějaký kurátorský výběr umělců, třeba i méně známých, za kterými stojí dobrá galerie,“ říká Trčková. Podotýká však, že tam lze narazit na spoustu „plevelu“ a ve vteřině se spálit.

Filip Hodas upozorňuje, že další nevýhodou z pohledu umělců může být potřeba zorientovat se ve světě kryptoměn. A dále potenciálně vysoké náklady na takzvané mintování, tedy zapsání tokenů na blockchain, čímž vznikne digitální certifikát o jejich pravosti. Je to energeticky náročná operace a za transakční poplatek lze při vysokém vytížení sítě dát i několik stovek dolarů za kus. S tím souvisí i ekologická stopa, která je – alespoň prozatím – stejně jako při těžbě kryptoměn značná.

Jako jeden z prvních na ekologickou zátěž upozornil francouzský umělec Joanie Lemerrier, zaměřující se na futuristické světelné sochy. Ten vydal šest NFT videí inspirovaných takzvanými

Filip Hodas:
videosmyčka
Capa City

platónskými tělesy, tedy pravidelnými mnohostěny. „Ukázalo se, že to za deset vteřin spotřebovalo stejně energie jako můj ateliér za dva roky,“ poznamenal na svých webových stránkách.

Bláznivé snění

Podle některých kritiků je fenomén NFT bublina, která jednou splaskne. Podle jiných jde o způsob demokratizace trhu s uměním. A může přilákat jiné sběratele než běžné aukční síně. Ostatně on-line svět Decentraland, kde si DSC Gallery na ploše 16 digitálních metrů čtverečních vybudovala svou virtuální pobočku, mnohem více připomíná prostředí her typu Minecraft než místo, kde se investuje. Však také nabízí mnoho jiných aktivit než jen návštěvu umělecké galerie. Třeba návštěvu kasina či diskotéky.

„Řešili jsme, co vlastně je galerie ve virtuální realitě, kterou může navštívit jenom váš avatar. Nese to celou řadu výzev a bláznivého snění. A my se společně zamýšlíme nad tím, jak tento prostor definovat, jaké možnosti v něm nabídnout, jak jej dál rozvíjet,“ říká Trčková. Virtuální galerie v podobě tubusu vyrůstajícího z mraků vzhůru k obloze, na který jako bychom hleděli z Letné do míst, která připomínají umístění skutečné DSC Gallery v Dlouhé ulici, má mnoho pater. A v nich si kromě prohlídky umění lze i dát schůzku či pořádát různé eventy.

„NFT jsou projevem měnící se doby. Je to budoucnost a té neunikneme. Kdo tam bude dřív, bude mít výhodu,“ domnívá se Trčková. Sama miluje sci-fi, a kdyby se nevěnovala umění, otevřela by si nejspíš vydavatelství s vědecko-fantastickou literaturou. Nyní se podílí na budování světa, který ještě nedávno patřil na stránky sci-fi románů. Teď však přistává „na planetě Zemi“ a hodlá proměnit trh s uměním od základů. „Já se metasvěta nebojím,“ směje se Olga Trčková. „Čekám na něj celý život.“

“

NFT jsou pro mě řádově výnosnější a poskytly mi finanční zajištění na mnoho let dopředu během necelého roku.

Komunikace s divákem je nepostradatelná

Další pokus o vzkříšení kultury pomalu začíná nabírat na obrátkách. Zatím. S malířem **Danielem Pitínem** jsme se sešli v jeho ateliéru, který ještě tradičně voní terpentýnem. Pitín má za sebou úspěšnou mezinárodní kariéru, kterou mu – tak jako všem ostatním – narušil covid.

Daniel Pitín (1977)

malíř

Jako jeden z mála českých malířů je součástí mezinárodní scény – zastupují ho galerie ve Vídni a Los Angeles.

Jeho obrazy iluzivních scén, v nichž se prolínají figurativní motivy s architekturou a jejichž předobrazem jsou často konkrétní filmové záběry, bývají kritiky srovnávány s tzv. lipskou a kluzskou malířskou školou.

Manželkou Daniela Pitína je videoumělkyně Adéla Babanová, mají spolu dvě děti. Žijí a pracují v Praze. V současné době vystavuje autor své obrazy v Galerii Vyšehrad.

“

Umění se vždycky dokázalo v každé době osvobodit a přenést přes nesnáze.

V

našem rozhovoru dost často došlo na slovo „uvídneme“. Třeba když Daniel Pitín hovořil o tom, jak mu chybí diváci a ohlasy na jeho práci: „Výstava pro mě znamená, že svoji práci zhodnotím a odříznu od sebe. Potřebuji obrazy vidět v konkrétním prostředí, abych vnímal chyby a poučil se do budoucna. A to neproběhlo, proces se neuzavřel a já se cítím trochu jako ve skleníku. Ale uvidíme, teď mě čeká první veřejná výstava po dvou letech v Galerii Vyšehrad. Pro práci byl čas „klidu“ dobrý, ale chtělo by to něco mezi a to asi nejde.“

Už rok a půl zažíváme situaci, která zabrzdila také běžný umělecký provoz. Galerie byly zavřené a někteří umělci uvítali větší prostor na tvůrčí koncentraci. Jak to bylo u vás?

Zpočátku jsem uvolnění také uvítal, ale situace byla vypjatá jiným způsobem, takže rozhodně nešlo o nějaké prázdniny. Mám doma dvě malé děti, zas tolik volného času na práci nebylo. Sice mě nerušily starosti s provozními věcmi týkajícími se výstav, ale na druhou stranu mi chyběl kontakt s diváky. V průběhu pandemie, na přelomu roku 2020 a 2021, jsem vystavoval v Los Angeles a nemohl jsem tam pochopitelně jet. Výstava se uskutečnila tak napůl v době nejhoršího kolapsu, kdy se dala návštěva objednat přes telefon. Takže nějakí diváci snad výstavu viděli, nicméně já ji znám jen z fotek. I když jsem svým způsobem byl aktivní, stejně jsem po určité době začal postrádat umělecký kontext a ohlasy zvnějšku.

Jako jeden z mála českých umělců jste zastoupen v zahraničních galeriích. Jaká byla komunikace s galeristy?

Všichni jsme byli pouze on-line, což není úplně optimální. Když jsem ale chtěl nějakou zpětnou vazbu, říkali mi, že lidem se výstava strašně líbila. Pokud ovšem člověk fyzicky v galerii není, nic mu živý kontakt s lidmi nenahradí. Když se autor dívá na vlastní výstavu společně s cizími lidmi, tak tuší, kam by se to dalo posouvat. To se nedá získat on-line.

I když jste zkušený a úspěšný autor, stále potřebujete komunikovat s divákem tváří v tvář?

Myslím si, že to je důvod, proč to člověk dělá. Vzpomněl jsem si na lidi, kteří během totality museli pracovat zcela stranou oficiální scény, a říkal jsem si, jak to muselo být těžké. I když malířství je hodně individuální činnost, tak ne

Na pláži, 2021, kombinovaná technika na plátně,
170 × 220 cm

Foto: Martin Polák

zase tak úplně. Překvapilo mě, jak velké procento v tvůrčím procesu hrají společnost, kultura a nálada kolem vás, jak vás celý kontext ovlivňuje. Ať si někdo říká, že tvoří ze sebe – ale co je opravdu ze sebe, co jsem já? Asi nevíme, do jaké míry nás formuje prostředí, paměť nebo například výchova. To je přece strašně komplikovaná otázka. Do určité míry tedy kontext potřebuji, to ale říkám po dvou letech plné absence. Předtím bych asi odpovídal jinak, třeba že mám vystavování plně zuby.

Dnes je ale zřejmé, že se všechno změnilo – společnost, kultura, ekonomika. Dopad těchto událostí si ještě ani neumíme představit. Co očekáváte?

Snažím se smířit se změnou a brát to tak, že změna bude v pořádku, protože určité věci už nebyly v pořádku předtím. Kulturní prostor byl do určité míry zahlcený vším možným, stal se velmi

“

Malbě jsem
vždycky chtěl
dát všechno,
podřizoval
jsem jí celý
život a stá-
le to trvá.
Na druhou
stranu už mi
to párkrát na-
kopalo zadek.

uzavřené do sebe. Uvidíme. Snažím se výsledek situace chápat pozitivně.

**Jak vás aktuální téma zasáhlo coby malíře?
Začal jste třeba uvažovat o jiném obsahu?**

Musím říct, že mě to zasáhlo nějak moc. Přemýšlel jsem o určitých tématech, a dokonce jsem namaloval i jeden aktuální obraz ke covidu, ale pak jsem zjistil, že mě nezajímá glosovat současnou situaci a popisovat svět přímo. V mé malbě něco pomalu roste, něco se vyvíjí, tíhne víc k abstraktnění, ale pořád se držím na hranici mezi realitou a abstrakcí, to napětí mezi polaritami je pole, na kterém se rád pohybuji, a to zůstává. Akorát se odvažuji jít dál. Odtržení mě vedlo k tomu, zmenšit formáty, protože jsou intimnější, ale člověk v nich má větší prostor k hledání něčeho nového. Toho jsem využíval, nemusel jsem plnit termíny a mohl se daleko více věnovat hledání forem.

**Jak se podepsal covid na uměleckém trhu?
Slyšela jsem, že zájem sběratelů nepolevil.
Pocítil jste to?**

Ano, zájem zůstal trvalý. Já jsem navíc měl před zavřením galerií velkou výstavu v Rudolfinu, která zvedla vlnu zájmu o mé práce. Moc výstav jsem tady nedělal a tahle mi otevřela dveře k české-

komerčním. Já jsem nikdy nebyl proti komerčnosti, ale komerce přinesla rychlou produkci věcí a zvýšil se tlak na jednotlivé umělce a na mladou generaci, aby se rychle profilovala. Nebude mi vadit, když tyto věci poleví. Samozřejmě musíme počítat s odlivem financí, asi se zavřou některé galerie. Myslím si však, že umění není dáno podmínkami, které zrovna panují ve společnosti, ale vždycky se dokázalo v každé době osvobodit a přenést přes nesnáze. To mu dávalo určitou sílu. Takže doufám, že se to některým jedincům podaří i tentokrát. Nevím, jestli to budu já a do jaké míry to bude bolet.

**Takže se domníváte, že z jedné strany může
pandemie být i pozitivním impulzem?**

Ano, pokud se neobjeví špatné sociální problémy, tak pro umění samotné může být. Každá změna je součástí života a myslím si, že umění se už od života trochu odlepovalo, bylo dost

Nicole, 2021, kombinovaná technika na plátně,
62 x 53 cm

Foto: Martin Polák

mu publiku a sběratelům. Ekonomický dopad se na uměleckém trhu zřejmě ještě projeví později.

Sledujete, do kterých sbírek se vaše obrazy dostanou, nebo to necháváte na svých galeristech?

Máme s galerií dohodu: já mluvím o svých preferencích, ale pak už to nechám na nich. Když obrazy opustí můj ateliér, už se tím nezabývám, nekontroluji prodej. Důvěřuji ovšem svým galeriím, že s tím nemanipulují a snaží se je dostat prioritně do dobrých galerií. Nechci ale posuzovat, kdo má lepší nebo horší sbírku. Když projeví zájem instituce, má samozřejmě – pokud to jde – přednost. A mám rád sběratele, kteří svou soukromou sbírku vystavují a poskytují díla k zápůjčkám.

Objetí, 2021, kombinovaná technika na plátně, 65 × 70 cm

Foto: Martin Polák

Jsou vaše díla zastoupena ve velkých institucích?

Ano, v Galerii hlavního města Prahy mám dva obrazy, Národní galerie ještě za ředitele Jiřího Fajta nakoupila pět mých věcí, jsem v Galerii moderního umění v Hradci Králové. Něco mám i v Los Angeles County Museum of Art, dále v Hudson Valley Center for Contemporary Art v Peekskillu a také v Knoxville Museum of Art. Tam ovšem funguje donátorský systém, instituce někdy získávají díla od sběratelů.

Dostat se do zahraničních prestižních galerií touží každý. Jak se to stane? Měl jste štěstí?

Je to strašně těžké. Ano, zpětně to považuji za obrovské štěstí. Když jsem se po škole, asi kolem roku 2005, dostal na veřejnost, pořád ze strany Západu trval ten devadesátkový zájem o autory z Východu. Stále jsme ještě byli atraktivní lokalitou, neprobádanou, novou. A tuto vlnu jsem ještě zachytil. Náhodou jsem se díky soutěži Henkel Art Award dostal do galerie ve Vídni. Člověk tomu musí jít naproti: podat si žádosti o stipendia, jít do soutěží. Pak už to šlo řetězově. Vídeňská galerie začala brzy vozit moje obrazy na veletrhy, tam si jich zase všimli jiní a už to navazovalo. Účastnil jsem se Prague Biennale, poté jsem na veletrhu Art Cologne potkal galeristu z Los Angeles. Měl umělce z klužské školy včetně Adriana Ghenieho a Serbana Sava. Myslím, že bylo důležité, že Adrian nastartoval raketově svoji kariéru, odjel do Berlína, pak žil v Londýně a byl v kontaktu s dalšími galeriemi a postupoval dál v top žebříčku. Držel jsem se v tomto kontextu, byl jsem však spíš solitér, pracoval jsem tady.

Srovnávání vaší tvorby s klužskou nebo lipskou školou vám vadilo, nebo to byla výhoda?

Obojí. Ne že by mě to neovlivnilo, v malířství se vždycky umělci nějak vzájemně ovlivňují, do určité míry jde o kolektivní práci. Každá výstava ovlivňuje ostatní, ať už si řeknou tudy ne, to je strašně, nebo se jim to líbí. Snažil jsem se ale hledat vlastní řeč. Rumunská škola je moje generace, s nimi jsem rostl, tam vliv není možný. S Adrianem jsme jednou měli výstavu vedle sebe v Antverpách a vím, že určitá podobnost tam byla. Tím, jak se stal superhvězdou, začali mě s ním všichni srovnávat. Do té doby to nikoho nezajímalo a to mě štvalo. Chtěl jsem, aby lidé viděli rozdíl, ne jen nějaký trend. S tím jsem osobně bojoval, ale říkal jsem si, že se kvůli tomu měnit nebudu. Galeristovi z Los Angeles jsem si na to stěžoval a on říkal: na to kašli, jeho také srovnávali s jinými malíři, taky si tím prošel.

Napadlo vás, že byste v kariéře pokračoval někde v zahraničí?

Napadlo, ale teď už to není technicky možné. Dříve ano, ale nikdy jsem ten krok neudělal. Také jsem si načas něco pronajal v Berlíně, jezdil jsem na stipendia do USA. Snažil jsem se. Ovšem něco jiného je si tam zajet – i to byla dobrá zkušenost – a něco jiného je tam trvale žít, to už je větší boj.

Rozhovor s Houellebecqem, 2021, kombinovaná technika na plátně, 39 × 40 cm

Foto: Martin Polák

Pak už jsem měl rodinu a přesuny nepřipadaly v úvahu. Hodně o tom přemýšlím, vždycky jsem toužil být v západním kontextu. Viděl jsem, jak moje obrazy fungují tady a jak venku. Ten pohled je zkrátka jiný. Neříkám, že tam je dobrý a tady špatný, je obohacující se setkávat s jinou perspektivou.

Domníváte se, že tady jste zkrátka jednou provždy zařazený do nějaké škatulky?

Myslím si, že ano. Ale to jsou škatulky těch, kteří je vymýšlejí. Já se tomu snažím vyhnout, ale je těžké překročit nějaké hranice. Teď si podobné otázky kladu: dostávám se za hranice střední generace a říkal jsem si, že můžu být celý život inovátor. Ovšem pro koho a v jakém prostředí? Tady se všichni navzájem známe a já si pak říkám, že diváci očekávají překvapení, bojím se, že je budu nudit. Umělci pracující v širším kontextu se snaží vyprofilovat a nezkouší pořád něco nového.

Ve kterých uměleckých institucích byste toužil být svou tvorbou zastoupený?

MoMA v New Yorku, Centre George Pompidou v Paříži a podobně.

To jsou mety? Sny?

Trochu legrace. Ale zpět ke covidu. Prošel jsem takovou transformací. Přiznám se, že malbě jsem vždycky chtěl dát všechno, podřizoval jsem jí celý život a stále to trvá. Na druhou stranu už mi to párkrát nakopalo zadek. Celý ten umělecký provoz a sny, které jsem měl, se někdy obrátily proti mně. Například Američané umí hodně nadsazovat a mluví velkoryse, přesvědčují vás, že jste „star“. Pak se změní trend a všichni, kteří vás sledovali, se otočí o 180 stupňů. Některé moje kolegy to shodilo a odešli z galerie. Jsem rád, že jsem tohle období ustál a situace se stabilizova-

la. Trendy často pracují s pozitivní diskriminací, ale je fakt, že tak dostanou šanci ti, kteří by ji jinak neměli.

Ať sním o čemkoli, nelze se na nic spoléhat. Jsme svědky toho, jak stejně zaútočí něco ze zálohy, něco, co vůbec nikdo nečeká, a celá společnost je ráda, že je ráda. Rád bych prohloubil vztah ke své práci. Tím nechci říct dělat jenom pro sebe, ale musím být spokojený s tím, co se děje tady v ateliéru. A když nejsem, tak mě z toho žádná MoMA nevytrhne.

Ve svých obrazech údajně nekomentujete aktuální společenskou situaci, ale tady na obraze vidím tvář známé americké herečky...

Zabývám se představami, které přebíráme ze světa médií, hranicí mezi skutečností a iluzí. Rád o tomto světě pochybuji. Předobrazy pro malby jsou inspirované nějakým konkrétním filmem nebo událostí. Roli hraje míra zabs-traktnění, znejistění původního obrazu a zároveň jeho zachování. Vždycky něco nese původní znak a tady jím je konkrétní obličej. Není to kvůli tomu, že by Nicole Kidmanová něco řekla, způsobila skandál a já ji šel malovat, ale je určitým obrazem nějaké kultury, předobrazem toho, jak by svět mohl vypadat.

Vraťme se k investicím do umění. Jak vznikají ceny vašich obrazů?

Ve spolupráci s galeristy jsme ustanovili koeficient, výpočet vycházející z velikosti obrazu. Svět je globální a ceny se nesmí lišit na různých místech. Jako začínající mladý umělec jsem se s cenami musel pohybovat v odpovídajícím rozpětí vzhledem k cenám ostatních umělců v té které galerii. Nejdřív se autor musí dostat do povědomí, pak se mohou ceny zvedat. Jejich výši také potvrzují důležité výstavy autora a trh, v němž se pohybuje.

“

Musím být spokojený s tím, co se děje tady v ateliéru. A když nejsem, tak mě z toho žádná MoMA nevytrhne.

Mezi umělcem a sběratelem

Sbírání současného českého umění má oproti nákupům starších děl jednu podstatnou výhodu: sběratelé se mohou na umělce obrátit přímo a udělat si na jejich tvorbu názor z osobních setkání. Ateliéry se tak stávají místem inspirujících debat, možná i v duchu toho, co kdysi řekl francouzský avantgardní výtvarník Marcel Duchamp: „Nezajímá mě umění, ale umělci.“

Na tuzemský trh s výtvarným uměním v posledních letech přicházejí noví sběratelé a víc než předtím se začínají zajímat o díla žijících tvůrců. Aukce a přímé prodeje sice stále táhnou malby autorů klasické moderny, jakými byli Kupka, Šíma nebo Toyen, ale pozornost se postupně začíná stáčet i na díla současná. Investice do prací ještě neproověřených časem jsou sice riskantní, ovšem vzhledem k nižším cenám se mohou zhodnotit.

Muž středního věku po infarktu

Sběratelé zaměřeni na současné umění se zpravidla rekrutují z úspěšných profesionálů v různých oborech. Mezi ty největší patří přerovský exekutor Robert Runták, zakladatel skupiny Czech Coal Petr Pudil nebo spoluvlastník skupiny e-shopů Mall Group Jakub Havrlant. Velkými podporovateli současných umělců jsou i Lucia a Hermann Lettenmayerovi, kteří vedle svého byznysu v developmentu budují jednu z nejrozsáhlejších sbírek v tuzemsku.

Zajímavými menšími kolekcemi se dnes už mohou pochlubit lékaři, vědci, právníci i méně známí podnikatelé. Se sbíráním začali, když si zprvu třeba jen chtěli zkrášlit nový dům nebo pracovnu. To potvrzuje i pětáctýřicetiletý pražský výtvarník Petr Dub, když popisuje typického soukromého sběratele, který se zajímá o jeho díla. „Je to možná stereotyp, ale funguje: muž středního věku, vybudoval firmu, prodával infarkt a teď začíná brzdít a chce mít čas i na jiné věci než podnikání.“

Dub je sice považován za malíře, ale tradiční obdélníkový obraz v jeho ateliéru nenajdete. Tento umělec spíše prozkoumává hranice malířství, třeba tím, že plátno natahuje přes různé předměty a z obrazu se tak stává jakýsi reliéf čehosi nespáteného. Také pracuje s malířskými instalacemi, při nichž pojednává celé interiéry galerie. Patří

Petr Dub (* 1976) zpochybňuje tradiční vnímání obrazu. Plátno napíná třeba na odpadní materiál a stříká ho průmyslovými barvami.

Foto: HN – Honza Mudra

k jednomu z talentů českého umění posledních let. Od roku 2014, kdy vznikl žebříček současných českých umělců do 61 let J&T Banka Art Index, jeho jméno nepřetržitě stoupá a nyní už je na 24. příčce.

Dub je příkladem tvůrce, který se kontaktů se sběrateli nestrání. „Moje věci nejsou úplně jednoduché na vnímání. Mám to štěstí, že se setkávám se zajímavými inteligentními lidmi, kteří mají trpělivost si moji tvorbu nechat vysvětlit, chtějí si ty věci nějak odžít a pak se rozhodnout, zda je zařadí do své sbírky,“ říká.

Podle Duba je to vlastně podceňovaný faktor sbírání: „Mezi sběratelem a umělcem vznikne svým způsobem intimní vztah. V ateliéru je někdo, kdo nejen že se zajímá o moji práci, ale i mě zajímá jeho názor a příběh.“

Dnešní sběratelé se navíc leckdy v umění dobře orientují a sledují i dění v zahraničí. A v poslední době přichází ještě jedna změna. Opatrně se pouštějí i do nákupů „nemateriálních“ děl, kterým se dřív vyhýbali. Zajímají je instalace či videoart. Trend potvrzuje například Milena Dopitová, autorka pracující s videem, fotografiemi, prostorovými objekty, často zpracovávající sociální a genderová

Roman Štětina
(* 1986) **nepracuje s tradičními technikami, ale dělá audiovizuální instalace. Fascinuje ho zvuk i fenomén rozhlasu.**

Foto: Bára Alex Kašparová

témata. „V posledních dvou třech letech sběratelé začali svůj záběr rozšiřovat o objekty a instalace, do té doby to vždy vnímali jako určité riziko,“ tvrdí.

Podobně to vidí i pětatřicetiletý Roman Štětina, jeden z nejvýraznějších představitelů nastupující generace v oblasti videoartu a nových médií. Soukromí sběratelé si od něj koupili první videoart teprve před dvěma lety a od té doby zájem zvolna roste. Dvě Štětinovy videoinstalace byly k vidění v září na čtyřdenní prodejní přehlídce současného umění Art Index Pop-Up Gallery na pražském Újezdu a obě se obratem prodaly. Překvapilo to i organizátory akce z J&T Banky, jež se snaží zdejší trh se současným uměním rozhýbat.

Citlivé téma

Českému trhu s uměním se obecně daří. Podle dat databáze Art+ dosáhly za 12 měsíců do konce června letošního roku prodeje v tuzemských aukcích historicky nejvyššího objemu: 1,7 miliardy korun. Aukce však táhnou prověřená díla nežijících umělců. Současné umění statistice trochu uniká, protože se prodává více mimo aukce. Klíčovou roli sehrávají buď galeristé, kteří daného umělce zastupují, nebo sami tvůrci, již si domlouvají prodeje napřímo.

A právě role galerií je v Česku citlivé téma. V zahraničí, kde je trh větší a po desetiletí kultivovaný, je běžné, že se úspěšní umělci nechávají zastupovat renomovanými galeriemi. Ty se pak starají o byznys – autora zviditelňují, propagují ho na veletrzích, komunikují s kurátory a sběrateli. Mají výhradní právo na prodej jeho děl a z prodeje vysokou provizi. V Česku si galeristé stěžují, že tento model příliš nefunguje (například pražská galeristka Katherine Kastner před časem v rozhovoru pro BBC). Někteří umělci argumentují, že svá díla umí prodávat lépe sami a že pro ně galerie dělají jen málo, hlavně ve vztahu k zahraničí.

V tomto ohledu je zmíněný Roman Štětina výjimkou. Zastupuje ho výhradně pražský galerista Filip Polanský a jeho Polansky Gallery. „Bez investic tohoto galeristy do mé osoby a mé práce bych nebyl tam, kde jsem,“ říká Štětina. „Pro mě to funguje. Ale chápu kolegy, kteří výhradně zastupování nejsou. Je pochopitelné, že když si úspěch umělec odpracuje sám, nevidí pak důvod, proč by měl galerii dávat polovinu zisku z prodaného díla.“

Někdy je sběratelům přece jen bližší s umělcem komunikovat napřímo. To podle svých slov preferuje také Štětina, ale i v těchto případech se dělí o příjem z prodeje s galerií. Rovněž Milena Dopitová byla více než deset let výhradně zastoupena galerií Polansky, ale spolupráce se letos v červnu uzavřela. Umělkyně říká, že si už může dovolit se na trhu s uměním reprezentovat sama. „Komunikace se sběrateli pro mě bude nová zkušenost, na kterou si teprve zvykám,“ říká.

Dopitová je kromě českých státních a privátních sbírek (Runták, Lettenmayerovi) zastoupena i v newyorském Brooklyn Museum nebo v Carnegie Museums v Pittsburghu. Kromě jiných akcí na příští rok připravuje i samostatnou výstavu v Palais des Beaux-Arts (Bozar) v Bruselu u příležitosti českého předsednictví EU.

Pečovat o sběratele

Umělci o své sběratele v rámci možností pečují. Hlavně ti, kteří vzali obchodní stránku věci do svých rukou. Nejenže jsou dveře jejich ateliérů otevřené návštěvám, ale také zvou své podporovatele na debaty, křty katalogů či vernisáže (tam na ně ale zpravidla nemají čas).

„S každým z mých sběratelů se v průběhu roku snažím alespoň jednou vidět, bez ohledu na výstavní projekty,“ říká Dub, který se o prodeje stará sám. V tuzemsku podle něj nejlépe funguje „referenční marketing“ – nový zájemce o koupi díla k němu přijde proto, že jiné jeho dílo viděl u známého doma nebo ve sbírce.

„Model exkluzivního zastupování vybrané stáje umělců je u nás opravdu nefunkční,“ míní Dub. Podle něj je důvodem mimo jiné to, že někteří galeristé mají „pošramocenou pověst“, neboť si libovolně hrají s cenami, bez vědomí autora. A v umělecké branži se nic neutají.

Sběratelé se ale s umělci chtějí setkávat ještě z jiného důvodu. „Já za sběratelstvím vidím i jiný typ zážitku,“ říká Dub. „Samozřejmě že si lidé kupují umělecká díla taky kvůli investici nebo že chtějí udělat dojem. Ovšem v galerii se nikdy nedá zažít to, co zažívám se sběrateli v ateliéru – ty krátké nebo i mnohaleté interakce při diskusích o umění jsou nepřenositelné. A umění nakonec není nic jiného než komunikace.“

“
S každým z mých sběratelů se v průběhu roku snažím alespoň jednou vidět.

Milena Dopitová
(* 1963) **se od 90. let zabývá konceptuálním uměním. Dělá instalace, zapojuje video, fotografie či textilní objekty.**

Foto: HN – Libor Fojtik

INVESTICE

Pardubický patriot plánuje vlastní galerii

Rozhovor se sběratelem
umění **Martinem Chovancem**

V

centru Pardubic, v jedné z historických budov, zdobí kanceláře desítky obrazů navěšených těsně vedle sebe. V jedné z místností je dokonce vestavěna kostra depozitáře. Místní podnikatel Martin Chovanec (1986) mezi uměleckými díly žije i pracuje a cítí společenskou zodpovědnost vůči kulturnímu prostředí svého regionu. Umění začal sbírat ve svých třiceti letech a se sbírkou má velkorysé a dlouhodobé plány.

Jak jste se sbíráním umění začal a proč?

Všechno začalo tím, že můj tchán rekonstruoval statek na Vysočině a od svého bratra, amatérského malíře, si nechal namalovat obrazy – krajiny okolí. Zrovna jsme s manželkou kupovali dům v centru Pardubic a říkali jsme si, že by bylo hez-

text:
Lenka Lindaurová

foto:
Ondřej Horák,
archiv CFG Arts

Martin Chovanec

zakladatel finanční a investiční skupiny CFG

S podnikáním začínal už na střední škole. První společnosti založil během vysokoškolských studií, jež kvůli rozvoji svých firem z časových důvodů nedokončil. Později získal titul MBA na Institutu CEMI, kde vystudoval obor ekonomika a finanční management.

Společnost CFG coby fintechový start-up založil v roce 2013. Postupně z něj vybudoval skupinu, která je aktivní v mnoha oblastech financí, úvěrů či realit a spravuje v aktivech přes miliardu korun.

Je ženatý, s manželkou mají tři děti. Ve volném čase se věnuje rodině, sportu, kultuře či umění.

Některá díla, která jsem kupoval na začátku, bych už dnes nekoupil. Je to přirozený vývoj.

ké také si ho vyzdobit originálními obrazy. Strýčka jsem oslovil, aby nám namaloval pár obrazů jako dekoraci interiéru, a napadlo mě, že bychom mohli přikoupit také díla profesionálních umělců. To jsem také udělal. Poté jsem začal nakupovat i obrazy do interiéru mé firmy. Když pracuji v oblasti financí a investic, tak to spolu souvisí. Začala tak postupně vznikat sbírka, která má dnes více než 500 děl.

Vzpomenete si, které první dílo profesionálního umělce jste si koupil?

Ano, byl to obraz *Žluté moře* od Romana Trabury.

V tu chvíli už jste nakupoval se záměrem vytvořit sbírku? Měl jste nějaký koncept?

Ze začátku jsem nakupování ještě nevnímal jako budování sbírky. Nejdřív jsem vybavil jednu kancelář, pak další, zhruba po třiceti kusech už bylo jasné, že nejde o jednotlivé obrazy, ale že vzniká určitá koncepční sbírka, která bude mnohem rozsáhlejší.

Mluvíte o kancelářích a firmě – co vlastně děláte?

Vedu coby její zakladatel investiční společnost, která se zabývá finančními obory, od úvěrů přes reality, pohledávky – klasický finanční sektor.

Šlo o spontánní činnost, nebo jste měl nějaký příklad ve svém okolí?

Příklady jsem kolem sebe neměl, jak jsem říkal, impuls vzešel od maleb manželčina strýce. Neměl jsem žádné zázemí ve výchově, nikdo mě k umění nevedl, byla to spíš náhoda. Tehdy, v úplných počátcích, jsem se v umění vůbec neorientoval. Přiznám se, že jsem úplný amatér, neměl jsem žádný teoretický základ a vybíral jsem stylem „líbí–nelíbí“. Dnes ale žijeme v době, kdy se spousta věcí dá najít rychle na internetu. Doba tak před dvaceti lety by mi nenahrávala, asi bych neměl čas chodit po kamenných galeriích, to bych se v množství nabídek utopil. Dnes se naštěstí mohu rychle informovat o každém autorovi, zjistit kontext konkrétního díla. Takže nejde jen o estetiku, jestli se mi obraz líbí, ale také o cenotvorbu, možnost zjistit si cenové relace, zda se neprodává něco předraženého, a tím se vyvarovat investičních chyb.

Jak se liší začátek vašeho sběratelství od dnešního nakupování? Co se změnilo?

Hlavně to, myslím si, že už se orientuji v umělcích i na trhu – jsem schopen u děl posoudit, jestli je jejich cena adekvátní, jestli jde o výhodnou koupi. V tomto směru jsem se hod-

ně posunul. Myslím si, že člověk se ale vyvíjí i z hlediska vkusu. Některá díla, která jsem kupoval na začátku, bych už dnes nekoupil; je to přirozený vývoj asi jako i v jiných oborech, třeba když se učíte pít dobré víno. Zkušenosti mě posouvají dál.

Mluvíte o obrazech. Znamená to, že sbíráte jenom malbu?

Primárně ano, sbírka obsahuje i několik soch, ale to je pouze doplněk. Jedná se o starší malbu, současné umění mi není úplně blízké, zvláště to abstraktní. Ve sbírce mám umění od doby generace před haushoferovci, takže asi kolem roku 1870.

Jak si dnes na trhu s uměním vybíráte? Stále jde o vaše lásky, nebo spíš jen o investici?

Vytvořil jsem nově profesionální pozici ředitelky sbírky a společně vyhodnocujeme kritéria v rámci nákupu umění: jestli jde například o autora, kterého ve sbírce máme a chceme mít, protože nám jeho tvorba připadá zajímavá. Obraz se nám každopádně musí líbit a musí jít zároveň o dobrou investici. Měla by být finančně smysluplná, ale roli hraje i stránka emoční. Pokud se něco do sbírky nehodí, pak třeba dobrá cena nerozhoduje. Obsah sbírky by měl tvořit určitý celek.

“

Umění by mělo něco sdělovat lidem, a pokud to diváci nejsou schopni pochopit, je to jako vtip, kterému se nikdo nesměje.

Jaké jsou hlavní tematické okruhy vaší kolekce?

Zásadní je krajinářské téma, takže Haushoferova škola, například Chwala, Kirnig, Haubtmann, dále Mařákova škola, máme třeba Panušku, Holuba, Kalvodu a snažíme se nakupovat i meziválečnou avantgardu, zejména skupinu Ho-Ho-Ko-Ko. Nemám ale moc rád moderní a současné umění, ke kterému potřebujete složitý výklad, abyste pochopili, co na obraze je. Umění by mělo něco znázorňovat, sdělovat lidem, a pokud to diváci nejsou schopni pochopit, je to jako vtip, kterému se nikdo nesměje.

Rozumím tomu dobře, že i když by nějaké dílo bylo dobrou investicí, ale vám osobně nesedlo, tak ho nekoupíte?

Záleží na tom, jak moc dobrá investice by to byla. Pokud by možnost zisku na daném díle vysoce převyšovala jeho kulturní přínos pro sbírku, tak ano. Ale čistě z finančních důvodů sbírku nebuduji.

Z jakého důvodu jste zaměstnal ředitelku sbírky?

Cítil jsem, že sbírka potřebuje posunout dál v mnoha ohledech, například co se týká tematických záběrů, které mi třeba nejsou tak blízké nebo se v nich neorientuji. A také z časových důvodů, nemohu se správe sbírky intenzivně věnovat. Chceme zprostředkovávat i prodej umění, organizovat vlastní aukce. A poslední věcí je sbírku prezentovat veřejnosti. Chceme oslovit galerie a komunitu z oboru, abychom naši sbírku dokázali promovat a nebyla jen zavřená. Tato činnost už je poměrně široká, potřebujeme znalce, který bude spravovat, koncipovat, určovat priority a cíle kolekce. Naše nová ředitelka Marie Stochlebová je odbornicí na umění i na investice.

Jaké jsou vaše nejbližší plány?

Oslovovat galerie, dostat do povědomí tuto sbírku a spolupracovat v rámci komunity. To znamená nabízet zápůjčky na výstavy, iniciovat společné výstavy například s Východočeskou galerií, chceme se zapojit aktivně i do vzdělávacích programů pro školy. Druhá věc je organizování aukcí – už jsme absolvovali úspěšně svoji první a na podzim chystáme další. Třetí věc je finále na závěr – vybudovat vlastní galerii, vlastní prostor v Pardubicích.

Roman Trabura, Žluté moře,
2012, akryl na plátně,
84 × 146 cm

“

Chceme zprostředkovávat i prodej umění, organizovat vlastní aukce.

Jaký bude koncept budoucí galerie?

Všeobecná galerie, kde budou prezentovány různé tematické celky, různí autoři, záleží nám na pestrosti programu, abychom se trefili do vkusu každého. Umím si představit, že by tam částečně byla stálá expozice naší sbírky, která by se obměňovala, a k tomu bychom organizovali krátkodobé výstavy s přesahem do spolupráce s jinými galeriemi.

Chcete program zacílit na region?

Z hlediska laické veřejnosti ano, chtěli bychom místní lidi z Pardubic a okolí víc dostat do uměleckého světa, protože tady neexistují takové možnosti jako v Praze. Co se výstav týká, stojíme o celorepublikovou působnost, sbírka má širší význam. Hodláme ji stále zkvalitňovat a rozšiřovat.

Vy sám navštěvujete galerie?

Rád bych, ale nemám na to úplně čas. Když je někde dobrá výstava staršího umění, jedu se podívat. Vloni jsem navštívil výstavu Z Torbole do Palerma v Hlinsku, zaměřenou na italské krajináře 19. století. Dokonce jsme tam dva obrazy od Haubtmanna zapůjčili. Ta se mi moc líbila.

Stalo se vám, že jste někdy koupil falzum?

Stalo, bohužel. Dílo mělo sice posudek, ale příliš obecný. Tomu se asi nedá vůbec vyhnout, to řeší každý sběratel. Speciálně při nákupu přes internet.

Josef Holub, *Lodě na Vltavě*, 1913, olej na plátně, 44 × 65 cm

Kde nakupujete umění vy?

Primárně v českých aukcích, přijde mi to nejvíc transparentní způsob.

Proč jste začali sami pořádat aukce? Jaký je váš záměr?

Jsme akciová společnost a vlastníme svoji sbírku, tudíž máme řadu motivací. Sice je asi dost neotřelé, aby sběratel organizoval aukci. Důvodem, proč jsme se pro to rozhodli, je fakt, že sbírka se stále vyvíjí a obměňuje. Stála před námi otázka, jak nakládat s díly, která nechceme nebo nepotřebujeme. Rozhodli jsme se uspořádat vlastní aukci a dražili jsme ze sbírky asi 70 obrazů. Když jsme schopni připravit aukci pro svá díla, tak tuto službu chceme nabídnout i dalším.

Jako finančník navíc vidím v realizaci aukcí velkou příležitost na trhu: dnes je strašně jednoduché dražit po internetu, vstupní a organizační náklady jsou malé, a navíc ušetříme na provizích. A to chceme nabídnout i ostatním, kteří mají zájem dražit svá díla, nepožadujeme totiž prodejní přírážku. Chceme být konkurenceschopní a zároveň přinést něco nového na trh. Když srovnávám prodej nemovitostí, který je daleko náročnější, a marže je přitom jen čtyři pět procent, tak žasnu nad provizemi galerií, jež mají mnohdy desetkrát větší marže.

Mluvíme ale o internetové aukci?

Ano, chceme najít díla, která aukci učiní zajímavou – takže oslovíme menší obchodníky, umělce

i sběratele. Jsme schopni připravit aukci za poloviční náklady bez snížení kvality. Myslím, že doba pokročila, nemusíte organizovat a platit prostor a dražit fyzicky, většina aukčních síní je na internetu. Vidím velký potenciál dělat aukce kvalitně, ale levněji.

Není to riskantní?

Nebudeme přijímat cokoli, všechna díla prochází výběrem. Máme limity na kvalitu děl a jejich minimální hodnotu. Co se týká falz, budeme maximálně obezřetní, spolupracujeme se znalci a restaurátory. Chceme si budovat dobrou pověst.

Jaká tedy budou kritéria pro příjem děl?

Budeme přísní, protože nechceme být nějaký inzertní bazar, nabízet cokoli, co se našlo na půdě. První aukci jsme se přesvědčili, že umíme úspěšně vše zorganizovat sami, dokážeme oslovit dražitele. Nepohybujeme se samozřejmě v kategorii stamilionových děl, ale v řádu desítek, stovek tisíc. Nabízíme mainstream, který galerie obchodují jako spotřební zboží, ale se zbytečně vysokými maržemi.

Které dílo ze sbírky je pro vás srdeční záležitost?

Jak jsem zmínil, mám moc rád haushoferovce a mařákovce, ale také například autory s vazbou na Pardubice ze specifických historických kontextů. Třeba Vacátka, který coby malíř koní k Pardubicím neodmyslitelně patří a velkou část tvorby realizoval zde. Dále Gruse, také Pardubičana, který je podle mě zajímavý a trochu nedoceněný autor, Otu Janečka, rovněž pocházejícího odtud.

Kdo nyní rozhoduje o nakupech? Svěřil jste tento úkol nové ředitelce?

Oba monitorujeme aktuální aukce, já si vyberu díla, která by se do sbírky hodila, a paní ředitelka

Michael Haubtmann,
Italská krajina, 1874,
olej na plátně,
69 × 49 cm

udělá totéž. Poté se poradíme, svoje tipy porovnáme a většinou se tak na 90 procent shodneme, která díla koupíme a za jakou cenu.

Nakupujete i přímo od umělců?

Ano, ale u současných autorů mi vadí, že je složité se k nim dostat. Někteří mají svoje oficiální stránky s kontaktem, reagují na zájem, jsou blízko svému publiku. Ale pak jsou autoři, kteří jsou schováni za kurátory, galeriemi, manažery. To budí dojem, že jsou elita, která k sobě nikoho nepustí, na druhou stranu je to pro mě netransparentní z obchodního pohledu.

Zahraniční autory nechcete z finančních důvodů, nebo je záměrem pouze lokální sbírka?

Jedním z důvodů mého sběratelství je uchování hodnot, cítím společenskou zodpovědnost. Z tohoto pohledu chceme opravdu české autory a autory ve vztahu k pardubickému regionu.

Jaká je vaše dlouhodobá představa osudu sbírky? Až ji zdědí vaše děti, přál byste si uchovat ji pohromadě?

Je budována s dlouhodobým přesahem, nepočítám s tím, že ji po deseti letech takzvaně zhodnotím výhodným prodejem, to určitě ne. Přál bych si ji vytvářet dlouho, a kam až se jednou dostane, kdo ví. Třeba jednou bude obsahovat 10 tisíc položek a budou k nám jezdit návštěvníci jako do Sovových mlýnů k paní Mládkové.

Takže plánujete z této sbírky v budoucnu vytvořit veřejnou instituci?

Určitě. Jak jsem říkal, cílem je otevřít vlastní galerii, bezplatnou, široce dostupnou, osobní vůči publiku. Nechci, aby byla elitářská, aby se lidé báli vstoupit. To se často stává a myslím si, že si za to umění může částečně samo. Profiluje se tak trochu elitářským způsobem a to bych chtěl svými aktivitami změnit. Pozvat děti, školy, vytvořit edukativní programy, přednášky, setkání s autory. Dnešní umění mi přijde hodně odtržené od reality a to je hrozná škoda.

Jaroslav Grus,
Odpočívající vodáci,
60. léta 20. století,
olej na plátně,
100 × 130 cm

I dobrá kopie může milovníky umění potěšit

Co je originál a co je falzum? Tímto fenoménem se trh s uměním zabývá neustále. Padělatelé umění jsou v současné době vybaveni špičkovými technologiemi, a tak jsou vždy o krok před těmi, kteří falza odhalují.

Skupina Reality, Václav Špála – Zátíší s mísou (z cyklu Podle), 2012, majetek autora

G

alerie moderního umění v Hradci Králové je jako každá sbírková instituce obětí padělatelů především z období mezi dvěma světovými válkami, kdy se zvyšovala poptávka po trvalých investicích. Po komunistickém puči v roce 1948, kdy se znárodňoval majetek, se do veřejných sbírek taková falza společně s originály dostávala.

Přesto nyní galerie populárně-naučnou metodou mapuje tento problém v celé jeho šíři formou výstavy a konference, aby se v něm mohla širší veřejnost zorientovat. Zabývá se obdobím od první poloviny 20. století až po současnost. Každá ze šesti částí expozice prezentuje jinou techniku, způsob a postup vytváření falz a také vysvětluje, že samotný akt vytvoření repliky není nezákonný. Trestný je teprve krok, kdy se s falzem záměrně obchoduje s cílem obohacení se.

„Během zkoumání množství falz v institucích a u soukromých sběratelů jsme narazili na nepříjemný fakt, že větší část majitelů disponujících falzy si nechce přiznat, že falza vůbec vlastní. Sběratelé se často domnívají, že by byla jejich

“

Větší část majitelů disponujících falzy si nechce přiznat, že falza vůbec vlastní.

prestíž snížena, a zaměstnanci institucí se obávají profesního pochybení, což by se zase negativně projevilo na vnímání jejich odbornosti,“ komentuje situaci ředitel Galerie moderního umění v Hradci Králové František Zachoval.

Ladu je třeba schovat

V jednotlivých výstavních sekcích se diváci setkají s obrazy, sochami, kresbami, grafikami, fotografiemi i novými médii. Kromě toho se ve speciálních oddílech seznámí s principem appropriation, v němž si umělci přiznávají přivlastnění díla někoho jiného a vytvoří vlastní originál.

Příkladem může být použití typických figurek Josefa Lady, které si pro své dílo vypůjčil ve finále Ceny Jindřicha Chalupského v roce 2001 Tomáš

Vaněk, aby je přiměl konat nepřístojné scény. Ladovi dědicové přiměli organizátory ceny stěnu zakrýt. Skupina Guma Guar byla po skončení provokativní výstavy Milan Knížák – Podivný Kelt (2008) v pražské galerii Vernon Project, kde napodobovala Knížákova díla, vyzvána, aby se její členové dostavili k výslechu na policejní služebnu v Holešovicích.

Zvláštní oddíl je věnován trhu s uměním, jeho mechanismům a souvislostem. Zde se návštěvníci seznámí s nástrahami on-line aukcí a virtuálního trhu vůbec.

Falešný poklad z půdy

Napodobování mistrů a vytváření kopií bylo v minulosti součástí umělecké výuky, kopie vznikaly z potřeby obklopit se krásou děl, která nás v určitém smyslu také reprezentují. Na počátku 20. století byla u nás oblíbená vlastenecká témata demonstrující národní hrdost. Proto například existuje řada napodobenin folkloristické venkovské malby Joži Uprky.

V meziválečné době, kdy sílila potřeba investovat do trvalých hodnot, se objevovalo velké množství padělků – nejvíce Františka Kavána, Antonína Slavička nebo Josefa Lady. Dodnes jsou na trhu falza oblíbených autorů moderny Josefa Čapka, Emila Filly, Jana Zrzavého, Jiřího Koláře a dalších. Padělatelé využívají situace, kdy čeští autoři žili ve Francii i jiných místech, aby po čase vykouzlili nějaký ten falešný poklad z půdy.

Častým padělatelským trikem je například výroba dokonalých podkladových matric na tisk grafik nebo odlévání nových soch a další rozmnožování děl existujících pouze v několika originálech. Běžné je i falešné signování, kdy se podepisují „dobrým“ jménem díla neznámých autorů, vyrábějí se nově i důkazy o prezentaci artefaktu na důležitých výstavách a podobně. Po smrti autorů je také možné vytahovat na světlo práce, které považovali za pokusné a nechťeli je zveřejnit.

Také reprodukce, příležitostné tisky a ilustrace jsou různě doplňovány – vyřezávány z knih a kalendářů, číslovány, kolorovány – a vydávány za originály. U fotografií, které lze z negativu vyvolávat v nekonečném množství, je dobré si všimnout autorského číslování označujícího celkový počet originálů.

Fiktivní umělci

Téměř uměleckému konceptu se podobá vytváření zcela nové fiktivní identity. Tak se zrodil v Čechách v 10. letech 20. století modernistický malíř Bohumil Samuel Kečř, jehož dílo bylo „nově“ objeveno. Kečřovi demiurgové nechali namalovat jeho tvorbu, autora zavřeli do psychiatrické léčebny, jeho heslo zpětně vytiskli do celého nákladu historického Tomanova slovníku a založili mu i hrob. A podařilo se – docela dlouho se jeho obrazy prodávaly na trhu.

Jiný případ falešné identity, kdy se jedná skutečně o autorský koncept, nabízí současný mladý

Josef Lada, ilustrace z knihy Kocour Mikeš (falzum a originál), před rokem 1955, soukromá sbírka

fotograf Ivars Gravlejs, původem z Lotyšska, který ve svých pracích vytváří významné lotyšské „fotografy“, své předchůdce. Pokud by ale měl sběratel o tento soubor zájem, kupuje ho jako autorský od Gravleje.

Diskuse se také vedou kolem výstavních kopií uměleckých děl a instalací, které se opakovaně znovu konstruují pro konkrétní výstavy. Jde o práce z materiálů, které nejsou trvanlivé (například objekt z bot a vařených špaget Jiřího Kovandy), a je možné je sestavovat podle autorova manuálu, nikoli však bez jeho souhlasu. Mohou tak vzniknout kopie, které se autorovi po výstavě nevrátí a začnou žít vlastním životem v depozitáři nebo jdou rovnou na trh.

„Problématica padělků stojí mimo běžné kategorie tradiční uměnovědy a teorie umění. Teoretici a historici, mající za úkol uchovávat a reinterpretovat příběh umění, se obvykle zabývají proměnami umělecké formy, námětů a obsahu či významem díla v kontextu doby. Falza jsou jen nepříjemným doprovodným jevem, který však nemá žádný vliv na vývoj vizuálního umění své doby, a lze ho proto velmi snadno v rámci akademického prostředí ignorovat,“ píše ve svém textu k výstavě její kurátorka Petra Příkazská. A to je také důvod, proč teoretici a instituce dávají od padělků ruce pryč. Není to dobré PR. Obchod je však se světem umění neodmyslitelně spojen.

Umělecká díla nelze je prezentovat na výstavách a pak zase uložit do depozitáře. Díla putují, obchodují se, mění majitele a sbírky tak, že je autor ani nedokáže sledovat. Pokud může žijící autor potvrdit autenticitu svých prací, je vše ještě jednoduché. Po smrti žádaného autora se ale začínají dít věci.

Trh s uměním se dnes však dostal na jiný stupeň – virtuální. Byznys s NTF (jak se lze dočíst v hlavním tématu tohoto magazínu) je pro mnohé konzumenty umění zatím trochu nesrozumitelný. Legislativa by se ale měla rychle připravit na nové spory o autenticitu a užití díla existujícího pouze na sítích. Ve 20. století platilo pro umělce, že pokud se nedorozumí anglicky, nežije. Nyní platí – když neexistuje na sítích, neexistuje vůbec.

Společně s Petrou Příkazskou se na výstavě podíleli také právní znalec František Vyskočil a ředitel Galerie moderního umění v Hradci Králové František Zachoval.

Bohumil Samuel Kečř (fiktivní identita), před rokem 2007, soukromá sbírka

Kam na podzim za výstavami?

Konečně je zase skoro na dosah. Už několik měsíců není nutné uchýlovat se v touze po umění do virtuálních galerií v chladných prostorech digitálního světa. Přední evropské instituce po vynucené pandemické pauze otevřely a mnohdy nabízejí velké výstavy, naplánované už na loňský rok a odsouzené k dlouhému čekání. Vídeňská Albertina tak zve na velkou přehlídku Modiglianiho pláten, z nichž dýchá duch modernismu i dávná melancholická krása renesančního malířství, a na tvorbu velikánů moderního umění láká i Paříž, Londýn či Praha.

Foto: GHMP

▲ Erika Bornová: Šílenství je stráž noci

Galerie hlavního města Prahy,
Colloredo-Mansfeldský palác
do 31. 10.

V úvodu výstavy výtvarnice Eriky Bornové narazí návštěvníci na soubor 60 akrylových podobizen. Namalovala je, když jí prasklo oko a snažila se tak zachytit vlastní portrét v době, kdy sebe sama viděla deformovaně a v nerealistických barvách. K úrazu přišla při práci na podobizně múzy mnoha umělců Almy Mahlerové. Ta inspirovala skladby Gustava Mahlera i obrazy Oskara Kokoschky. Výsledná bysta, provokativně vyobrazená zezadu, s pozorností upínající se především k záplavě nazrzle hnědých dlouhých vlasů, vznikla z nezvyklého materiálu, s nímž Bornová začala experimentovat jako jediná autorka v Česku: z barveného polystyrenu.

Výstava umělkyně, jejímž otcem byl kreslíř Adolf Born, se jmenuje podle verše z Knihy o putování Rainera Marii Rilkeho a navazuje na Bornové předchozí práce na pomezí malby a sochařství věnované významným historickým osobnostem. Ovšem to zásadní se tentokrát odehrává na papíře. Fantaskní velkoformátové podobizny podmořské fauny a flóry vznikaly během pandemie, a byť se v nich odrážejí environmentální témata, stále je stěžejním umem Bornové, že – ať už pomocí obrazů, či soch – vypráví mnohoznačné, často až groteskní příběhy, které reflektují banalitu života.

Viktor Pivovarov: Moskevská gotika ►

Národní galerie v Praze, Veletržní palác
do 21. listopadu

Ruský malíř Viktor Pivovarov v Praze žije už přes 40 let. Z Moskvy si ale s sebou přivezl specifické vidění světa, rozkročené od pozornosti k všednodenním drobnostem až k mystickým sférám. Výstava v pražském Veletržním paláci představuje tento vesmír nejen dvěma stovkami obrazů, ale také drobnými instalacemi, otisky života v malém moskevském bytě, ve společnosti matky, ošoupaných rendlíků a utěrek. Těmito vzpomínkami je prostoupena i většina děl umělce, který byl v Sovětském svazu počátku 80. let minulého století významným představitelem neoficiální scény. Ovšem stejně tak jsou jeho plátna plná symbolických, až surreálních motivů, starší ruská díla ze 70. let se řadí ke konceptualismu, přehlídka přibližuje i jeho ilustrátorské dílo, které mu bylo doma jediným zdrojem obživy.

Pivovarov zve návštěvníky do svých miniaturních světů, do vlastních i cizích imaginárních pokojíčků, v nichž se odehrávají podivuhodné věci. Jde o zvláštní druh voyeurství, nečiní však z publika šmíráky, ale mnohem spíše zve ke sdílení intimního prožitku, s příměsí něhy i potměšilého humoru.

Foto: Národní galerie

Foto: Albertina

◀ The Primitivist Revolution: Modigliani

Albertina, Vídeň
do 9. února 2022

Narodil se do lepší italské rodiny, ale žil s pařížskou bohémou a spodinou, která mu často stála modelem. Amedeo Modigliani své zjitřené pocity vtělil do soch i pláten, v nichž se moderní vlivy mísily s ozvěnami minulosti. V jeho lyrických linkách se ozývá melancholie italského renesančního malířství, v lehce deformovaných tělech s nezvykle dlouhými krky zase expresivní ozvuky afrického sochařství, ale i duch modernismu.

Vídeňská Albertina připravila obsáhlou retrospektivu u příležitosti loňského výročí 100 let od Modiglianiho úmrtí v pouhých 35 letech. Expozice byla kvůli pandemii odložena a nyní nabízí zhruba 130 děl, právě s důrazem na jeho pátrání po kořenech umění. Modigliani od dětství trpěl plicními chorobami, které se mu staly osudnými, a během bouřlivého života prostoupeného drogami, finanční neobratností i obviněními z pornografie se stal spíše legendou lokálního uměleckého života než oceňovaným průkopníkem či slavným malířem. O to cennější je při zpětném pohledu jeho budování mostů mezi avantgardou a uměleckým „pravěkem“.

The Making of Rodin ►

Tate Modern, Londýn
do 21. listopadu

Podle německého filozofa a kritika Johanna Gottfrieda von Herdera byla malba iluzorním snem, zato socha představovala otisk drsné reality. Definice 19. století však v moderní době záhy padly. A sochař Auguste Rodin byl jedním z prvních, kteří „drsnou realitu“ sochy rozpustili do okolního prostoru. O co se pokoušeli jeho romantičtí soupeřníci jako Victor Hugo či Charles Baudelaire slovem, snažil se Rodin vtělit do hmoty. Těla jeho objektů byla plná trhlin, tak jako byly rozervané myslí hrdinů, o nichž psali přední doboví romanopisci.

Výstava v londýnské Tate Modern se jako první věnuje hlavně Rodinově práci se sádrou či hlinou, tedy mnohem tvárnějšími materiály, než byl mramor či bronz jeho nejslavnějších děl. Právě z experimentů se sádrou se rodil sochařův nekonvenční přístup, který změnil světové umění a odrážel nástup modernity, období nejistot a překotných změn. Výstava nabízí na 200 děl, z nichž mnohá jsou poprvé k vidění mimo Francii.

Foto: Tate Modern

▼ Georgia O'Keeffe

Centre Pompidou, Paříž
do 6. prosince

Malby Georgie O'Keeffe mají neodmyslitelné místo v dějinách umění minulého století, byť to místo lze jen stěží opatřit jasnou „visačkou“. Inspirovala se evropskou abstraktní tvorbou, přesto jsou její díla výsostně americká. Organické tvary obřích květín, jejichž vyobrazení pomáhala budovat americké moderní umění, umí omámit zvláštním napětím mezi abstrakcí a realismem. Ale inspirací jí ve 20. letech byla i městská krajina včetně charakteristických newyorských mrakodrapů.

O'Keeffe žila a tvořila po většinu 20. století, až do své smrti v roce 1986 v 98 letech se věnovala umění, pro nějž čerpal inspiraci v divočině Nového Mexika. Takže v 30. letech se podílela na hledání vlastní umělecké identity Spojených států, v 60. letech malovala kontrastní obrazy v duchu hnutí hard edge, vyznávajícího ostré předěly mezi barvami. Centre Pompidou poprvé ve Francii vystavuje retrospektivu malířky, jejíž obraznost má dodnes sílu provokovat duchovní silou i temnými spodními proudy. A jejíž dílo má moc provést diváky podstatnou částí historie moderního umění.

Foto: Centre Pompidou

Foto: GHMP / Muzeum Fridy Kahlo

Soutine / de Kooning ►

Musée de l'Orangerie, Paříž
do 10. ledna 2022

Ruský malíř Chaim Soutine a jeho americký pokračovatel nizozemského původu Willem de Kooning se nikdy nepotkali. Ale jejich díla, když jsou vystavena tváří v tvář, vypovídají o intenzivní umělecké komunikaci. Soutine během svého života v Paříži získal přezdívku „prokletého umělce“ či „proroka“, divoce míchajícího abstraktní a expresivní výjevy s figurativní malbou. Kvůli věrohodnosti neváhal přechovávat v ateliéru zvířecí mršiny a poučovat pohoršené okolí o tom, že umění je důležitější než hygiena.

De Kooning tyto vlivy vstřebal a provokoval dobové diváky a kritiky tím, že jeho vizuální, zdánlivě abstraktní metamorfózy barev často odkazovaly ke skutečným objektům, třeba k ženským tělům, v čemž se lišily od děl jeho kolegy a předního představitele abstraktního expresionismu Jacksona Pollocka. Ta byla naopak čistým ztělesněním emocí a okamžité malířské akce. Pařížská výstava tak vypráví o jednom drobném zákoutí historie umění. Především však nabízí fascinující malířský dialog, na němž se podílejí samotná plátna.

◀ Frida Kahlo - Fotografie

Galerie hlavního města Prahy, Dům U Kamenného zvonu
od 15. 10.

Charakteristické autoportréty Fridy Kahlo, ženy s havraními vlasy a dominantním obočím, se staly světoznámými dávno předtím, než jí v 19 let starém snímku vtiskla filmovou tvář herečka Salma Hayeková. Aktuální pražská výstava však nepřipomene surrealistická plátna této mexické malířky.

Pablo Ortiz Monasterio, kurátor přehlídky, která už byla k vidění na obou amerických kontinentech, ale též v Německu, Portugalsku a Polsku, se zaměřil na jiné médium, jež bylo umělkyni odjakživa blízké: na fotografii. Ta Fridu provázela od mládí, otec i dědeček byli profesionální fotografové, ona sama sbírala daguerrotypie a pohlednice z 19. století, vystříhovala si z nich detaily a upravovala je, jako kdyby to byly malby. Většina z těchto snímků z její pozůstalosti byla donedávna neznámá, přitom byly důležitou inspirací pro její malířské dílo. Výstava nabízí 241 fotografií v šesti tematických oddílech a přináší také fotografie a umělecké pohledy na svět dalších významných tvůrců, jako byl Man Ray či Edward Weston.

Foto: Musée de l'Orangerie

▼ American Photography

Albertina, Vídeň
do 28. listopadu

Americká krajina se díky hollywoodské kinematografii otiskla do myslí celého světa. Širé pláně a pouště i geometrické linie ikonických velkoměst se dávno staly součástí kolektivního mýtu. Ovšem v poválečné americké fotografii, která je předmětem přehlídky ve vídeňské Albertině, načančaná idealizovaná krajina zmizely. Nahradily je všednodenní motivy, které dříve nebyly hodny toho, aby je někdo zachytil. Mnozí umělci kriticky hleděli na společnost, cestovali napříč zemí za momentkami, za spontánními okamžiky.

Výstava putuje od sociálních vizuálně zahuštěných portrétů Ameriky Leeho Friedlandera, který začal fotit nezvyklá zákoutí New Yorku i venkova v roce 1948, až po tvorbu Nan Goldinové či Cindy Shermanové, v nichž se o vážných feministických tématech „hovoorí“ pomocí nadsázky či parodie. A další umělci jako Gregory Crewdson se zase věnují pečlivě aranžovaným scénériím, které připomínají zastavené filmové obrazy. Nikoli však z nablýskaného Hollywoodu, ale spíše z temných zákoutí myslí režiséra Davida Lynche.

Foto: Albertina

Dlouho nezvěstný obraz Serenáda od Toyen, dovezený až z Bejrútu, jde do aukce

„HISTORIK UMĚNÍ KAREL SRP OBJEV TOHOTO VÝZNAMNÉHO, DNES UŽ VEŘEJNOSTI NEZNÁMÉHO OBRAZU, KTERÝ BYL NAPOSLEDY PŘEDSTAVEN V ROCE 1926 V PAŘÍŽI, KOMENTOVAL TAKTO: JEDNÁ SE O VŮBEC NEJVĚTŠÍ OBJEV LETOŠNÍHO ROKU, VÝZNAMNĚJŠÍ NEŽ VÝSTAVA TOYEN VE VALDŠTEJNSKÉ JÍZDÁRNĚ,“ ŘÍKÁ VLADIMÍR LEKEŠ, MAJITEL AUČNÍ SÍNĚ ADOLF LOOS APARTMENT AND GALLERY.

Stejně jako v loňském roce jste i letos dosáhli světového aukčního rekordu u Toyen. Po úspěchu Pikové dámy jste vytáhli další eso v podobě olejomalby Cirkus. Očekávali jste, že loňský rekord překonáte?

Ani ve snu jsme nečekali, že takový výsledek zopakujeme, respektive překonáme. Ve stejný moment se sešlo několik movitých sběratelů, kteří měli o tento vrcholný obraz extrémní zájem. Byl vydražen téměř za 80 milionů korun, což je výsledek unikátní, nepochybně mimořádný i v mezinárodním kontextu. Jedná se o světový aukční rekord autorky a českého surrealismu vůbec. Obraz se objevil v aukci před dvaceti lety, tehdy se prodal za 2,5 milionu korun. Od té doby cena vzrostla více než třicetkrát.

Dá se nákup Toyen ještě nazvat investicí?

Dle mého názoru ano, i v případě vysoké ceny. Je to naše nejvýznamnější umělkyně, která má navíc mezinárodní renomé. Právě vzniká i filmový dokument o životě malířky, v němž naše společnost představí několik jejích obrazů, které se budou nabízet v naší listopadové aukci. V této turbulentní době je výhodné rozšiřovat své sbírky či investovat do kvalitního umění.

O které další autory je mezi investory největší zájem?

Na českých aukcích rezonují velká jména jako František Kupka, Alfons Mucha, Jindřich Štyrský, Jan Zrzavý, Emil Filla, Josef Šíma, Mikuláš Medek. Nákup děl těchto autorů je bezesporu stabilní investicí. K jejich pořízení však musíte vynaložit značnou sumu peněz. Méně silným investorům bych poradil nákup autorů druhé poloviny 20. století s přesahem do contemporary art jako například Jan Gemrot, Hynek Martinec či Křištof Kintera.

Jakých dalších úspěchů kromě Cirkusu jste letos dosáhli?

Mimořádně se nám dařilo na poslední jarní aukci. Několik obrazů se prodalo s výrazným navýšením a zároveň vytvořily světové aukční rekordy. Jako například velkoformátové plátno Jana Preislera Tři dívky v lese z roku 1906. O obraz usilovala za doby ředitele Jiřího Fajta i Národní galerie v Praze. V aukci se olej prodal se značným navýšením oproti vyvolávací ceně, téměř za 30 milionů korun. Nové autorské aukční maximum padlo také v případě malíře Alfonse Muchy. Jeho olejomalba Pohled do budoucnosti z roku 1938 se prodala téměř za 13,5 milionu korun. V privátním prodeji jsme nedávno prodali kvalitní abstraktní olej Františka Kupky za 130 milionů korun, což z tohoto díla dělá nejdražší obraz všech dob prodaný v Česku.

Připravujete podzimní aukci, která se uskuteční 27. listopadu ve výstavní síni Expo 58 Art. Která zajímavá díla přinese?

Nejvýznamnější položkou aukce bude vrcholný obraz malířky Toyen s názvem Serenáda z let 1924–1925. Meziválečná tvorba patří k autorčině vůbec

FOTO: HN - MATEJ SLÁVIK

nejžádanějšímu období, jde tak o jedinečnou aukční příležitost. Další cenovou položkou aukce je Toyenin surrealistický obraz z roku 1958 Dýchání spánku, který má navíc velice zajímavou provenienci, pochází přímo ze sbírky první dámy surrealismu Meret Oppenheimové. Mimořádným dílem v aukci bude rovněž raný olej Františka Kupky z roku 1894 Břeh řeky Marny. Pozornost sběratelů jistě přitáhne i nádherný obraz Jana Preislera Milenci v lese z roku 1906, který je součástí významné kolekce obrazů ze sbírky bratrů Duškových. Součástí aukce jsou také díla uznávaných umělců z poválečných let, jakými byli Istler, Kolář, Kolářová, Mirvald či Sýkora. Ze současného umění nabídneme třeba velkoformátové plátno Jiřího Georga Dokoupila.

ADOLF LOOS APARTMENT AND GALLERY

O GALERII / AUČNÍ SÍNĚ

- přední český aukční dům na trhu s uměním;
- klade důraz na pravost všech nabízených děl, která pečlivě prověřuje s uznávanými českými i zahraničními odborníky a restaurátory;
- jako jediná aukční síň v České republice poskytuje doživotní záruku pravosti prodávaných uměleckých předmětů;
- ředitel Vladimír Lekeš je jako jediný český znalec umění zapsán v prestižním Guide international des experts et spécialistes, France;
- společnost drží několik světových i domácích aukčních rekordů.

ZAMĚŘENÍ: GALERIE A AUČNÍ SÍŇ

SPECIALIZACE A ZAMĚŘENÍ: obrazy, plastiky, design

POČTY VÝSTAVNÍCH/AUČNÍCH AKCÍ ROČNĚ: 3/2

PROVIZE OD PRODÁVAJÍCÍHO: individuální podle ceny díla

PROVIZE OD KUPUJÍCÍHO: 21 procent včetně DPH

a autorských poplatků

ADOLF LOOS APARTMENT AND GALLERY

ADRESA: U Starého hřbitova 40/6,
110 00 Praha 1

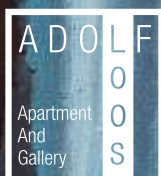
TELEFON: +420 728 882 236

E-MAIL: loos@aloos.cz

TOYEN, *DÝCHÁNÍ SPÁNKU*, 1958, OLEJ NA PLÁTNĚ, 65,5 x 46 cm, Vývolávací cena: 8.000.000 Kč

**ADOLF LOOS APARTMENT AND GALLERY VÁS SRDEČNĚ ZVE
NA AUKCI UMĚNÍ VE VÝSTAVNÍ SÍNI EXPO 58 ART V SOBOTU
27. LISTOPADU OD 14 HODIN**

Letenské sady 1500/80, 170 00 Praha 7

PŘEDAUKČNÍ VÝSTAVA EXPONÁTŮ

29. října – 26. listopadu: 10.00—18.00 hodin

27. listopadu 2021: 10.00—13.30 hodin

Výstavní síň EXPO 58 ART

Letenské sady 1500/80, 170 00 Praha 7

AUKČNÍ KATALOG: www.aloos.cz

**expo⁵⁸
art**

Dorotheum připravuje velké podzimní akce

NEJVĚTŠÍ AUČNÍ DŮM VE STŘEDNÍ EVROPĚ ZAŽÍVÁ ÚSPĚŠNÝ ROK. ZAVRŠÍ HO KROMĚ AUČÍ TAKÉ NÁVŠTĚVOU EXPERTEK Z VÍDNĚ A DÜSSELDORFU, KTERÉ BUDOU POSKYTOVAT PORADENSTVÍ MAJITELŮM RUSKÝCH, NĚMECKÝCH A RAKOUSKÝCH OBRAZŮ A TATO DÍLA OHODNOCOVAT. „BERU TO HLAVNĚ JAKO POSTUPNÝ NÁVRAT K BĚŽNÉMU FUNGOVÁNÍ,“ ŘÍKÁ MICHAL ŠIMEK, ŘEDITEL PRAŽSKÉ REPREZENTAČNÍ KANCELÁŘE DOROTHEA.

Jaká je zatím vaše letošní sezona?

Z pohledu našich vídeňských aukcí bylo první pololetí letošního roku velmi úspěšné. Podařilo se nám několik fantastických výsledků. Prodeje obrazů Alfonse Waldeho či Marii Lassnig jsou dokonce novými světovými rekordy za díla těchto autorů. Velmi se dařilo i dílům v kategorii obrazů 19. století a také špičkovým starým mistrům. Velice spokojeni jsme i s výsledky akvizic, které prošly naší pražskou kanceláří, protože jsme na konci třetího čtvrtletí na číslech, kterých jsme dosáhli za celý loňský rok. A to nás čekají ještě velké podzimní aukce, v nichž máme pár favoritů.

Přinesl tento rok na trh s uměním nějaký překvapující trend?

Pro mě osobně je překvapením míra růstu českého trhu s uměním za první pololetí, která hravě předčila i výsledky z předchozích let. Z období velkého hospodářského růstu, kdy jsme nemuseli čelit takovým zdravotně-spoločenským výzvám, jako je covid, ani narůstajícím problémům v hospodářství. S očekáváním vyhlížím podzimní aukce, zda na tento růst někdo vsadí s nějakou opravdu mimořádnou, jedinečnou prací, takovým tím „poprvé po 100 letech“.

V uplynulých letech rostl zájem o historická vozidla. Stále tento segment přitahuje velkou pozornost?

Určitě ano. V tomto segmentu je to podobné jako s obrazy. Pokud máte špičkovou záležitost, můžete očekávat velmi zajímavý výsledek. U historických vozidel vnímám jistou výhodu oproti umění v tom, že je tento segment i pro začínající sběratele či investory o trochu lépe uchopitelný. Říct, že se mi líbí nějaké auto, je snazší než říct to samé o obraze. Snad každý zná Ferrari, Porsche, Maserati nebo alespoň ví, že se jedná o prestižní, drahé značky aut. I tato oblast ale samozřejmě vyžaduje znalosti a zkušenosti, stejně jako výtvarné umění, pokud chcete budovat sbírku na vlastní pěst.

Pravidelně pořádáte poradenské dny, během nichž si mohou zájemci nechat bezplatně posoudit umělecké předměty. Stává se často, že lidé přinesou opravdu hodnotná díla?

Doba se změnila, řada zákazníků nás kontaktuje předem, takže řada prací pro nás v okamžiku rozbalení není nová, jen máme to potěšení vidět dílo konečně naživo. V roce 2013 jsme obdrželi nabídku na prodej 12 obrazů Františka Muziky, ale až v Kolíně nad Rýnem v jedné krásné vile jsem uvěřil tomu, že se opravdu nejedná o nějaké mámení, ale nádhernou sbírku. Ať máte zkušeností sebevíc, vždy se najde situace, ve které se ocitnete v lepším případě jednou za život. Třeba na podzim roku 2019 jsme jeli vyzvednout k zákazníkovi obraz do naší aukce, ale první věc, s níž jsem se v jeho bytě setkal, byl obraz od Henryka Siemiradzského. Setkání zcela nečekané a krásné, obraz jsme úspěšně nabídli vloni v aukci.

FOTO: HN – RÁDEK VEBR

Jaký bude podzim ve vaší aukční síni?

Zrovna teď připravuji text do aukčního katalogu k obrazu Václava Brožíka, který budeme nabízet v naší aukci obrazů 19. století. Je to krásný velký žánr, který byl reprodukován ve Zlaté Praze ještě za života autora, na zadní straně s pečeti Charlese Sedelmayera, obchodníka s uměním a Brožíkova tchána. Kromě aukcí připravujeme i říjnovou návštěvu expertek z Vídně a z Düsseldorfu, které budou v naší pražské kanceláři poskytovat poradenství majitelům ruských, německých a rakouských obrazů a tato díla ohodnocovat.

DOROTHEUM

O GALERII

Dorotheum je největším aukčním domem ve střední Evropě. Jeho tradice sahá až do roku 1707, kdy bylo založeno římským císařem a českým králem Josefem I. V čele se čtyřmi aukčními týdny nabitými špičkovými pracemi klasické moderny i mezinárodní poválečné scény, starých mistrů a umění 19. století a celkem sedmi stovkami aukcí ročně patří Dorotheum k vedoucím evropským aukčním domům, v jejichž aukcích hojně prodávají i nakupují také zákazníci z Česka.

ZAMĚŘENÍ: AUČNÍ DŮM

SPECIALIZACE: výtvarné umění, šperky, historická vozidla, design

POČTY VÝSTAVNÍCH/AUČNÍCH AKCÍ ROČNĚ: 700 aukcí

PROVIZE OD NAVRHOVATELE/PRODÁVÁJÍCÍHO: 9,6–22 %

PROVIZE OD DRAŽITELE/KUPUJÍCÍHO: 15–28 %

DOROTHEUM
SEIT 1707

DOROTHEUM GMBH & CO KG

ADRESA: Dorotheergasse 17,
1010 Wien

TELEFON: +43 1 515 600

E-MAIL: kundendienst@dorotheum.at

REPREZENTAČNÍ KANCELÁŘ

ADRESA: Ovocný trh 580/2
110 00 Praha 1

TELEFON: +420 224 222 001

E-MAIL: info@dorotheum.cz

www.dorotheum.com

DOROTHEUM

ZALOŽENO 1707

Přijímáme hodnotná díla ruského, rakouského a německého umění pro naše exkluzivní mezinárodní aukce ve Vídni

Praha, 21. a 22. října 2021

Poradenské dny se zahraničními experty na ruské, rakouské a německé umění 19. a 20. století. Pro rezervaci termínu a bližší informace nás kontaktujte: tel. 224 222 001 nebo info@dorotheum.cz.

DOROTHEUM spol. s r.o., Ovocný trh 580/2, 110 00 Praha I
www.dorotheum.com

Ivan Konstantinovič Ajvazovskij (1817–1900), Loď na rozbouřeném moři, olej na plátně, 20,5 × 28,5 cm, dosažená cena 283 300 €

HN059855-2

Galerie Kodl nabídne cyklus kreseb Františka Kupky

„JEDNÁ SE O 106 KRESEB VYTVOŘENÝCH PRO ENCYKLOPEDIÍ ČLOVĚK A ZEMĚ, KTERÁ VYCHÁZELA VE FRANCII V LETECH 1904 AŽ 1908. V DOBĚ VZNIKU NEBYL KUPKA SLAVNÝ A I TYTO KRESBY FANTASTICKY DEMONSTRUJÍ JEHO OBROVSKÝ UMĚLECKÝ TALENT,“ ŘÍKÁ MAJITEL GALERIE KODL MARTIN KODL.

Na vaší jarní aukci jste prodali 98 procent položek. Předpokládám, že letošní rok hodnotíte zatím velmi úspěšně.

Navzdory covidové pandemii představuje období od července 2020 do konce letošního června neúspěšnější rok v historii českých aukcí. V sálových aukcích se v tomto období prodala umělecká díla za 1,7 miliardy korun. Těší mě, že jsme v květnu zdařile navázali na výsledek loňské listopadové aukce, která se stala tou neúspěšnější v historii Česka vůbec. Poprvé byla totiž překonána hranice 400 milionů v jedné aukci. Na jaře byla vyvolávací částka 160 milionů navýšena takřka na 320 milionů a prodalo se už zmíněných 98 procent položek. Pro mě je právě celkové procento úspěšnosti zásadní měřítko a příklad kvalitní práce aukční síně. Ukazuje na správný výběr a dobrý odhad.

Pořádali jste také Letní výtvarný salon, na němž byla k vidění díla umělců, která se budou dražit v londýnské Sotheby's v listopadové aukci. O které autory se jedná?

Po loňské covidové pauze se na Letním salonu opět podařilo sestavit kolekci od výrazných solitérů české i zahraniční scény a vytvořit tak jedinečný soubor prezentující to nejlepší ze současné výtvarné produkce. Svá díla představili Rudolf Burda, Zbyněk Sedlecký, Michal Škapa, Mária Švarbová a Zdeněk Trs. Mezinárodní rozměr výstavy přinesla účast světového streetartového umělce Banksyho. Ve druhé polovině salonu jsme veřejnost seznámili s obrazy, které se budou dražit v Londýně na podzimní on-line aukci „20th Century Art: A Different Perspective“. Jedná se o tvorbu Ondřeje Basjuka, Vladimíra Houdka, Jana Kalába, Martina Krajce, Pavly Malinové, Jiřího Petrboka, Karla Štědrého, Michala Škapy, Jakuba Špaňhela, Márie Švarbové a Zdeňka Trse.

Jedním z představených autorů byla zmiňovaná slovenská fotografka Mária Švarbová. Pozorujete narůstající zájem o investice do uměleckých fotografií?

Umělecká fotografie je ve světě respektované umělecké médium. U nás je zatím brána „tak napůl“, mnoho sběratelů ji stále nepovažuje za plnohodnotnou uměleckou disciplínu. Což je škoda, protože od dob prvorépublikového Františka Drtikola tu má velkou tradici.

Čím to je, že si Češi ještě k uměleckým fotografiím nenašli cestu?

Osobně si myslím, že to je způsobeno neexistencí trhu po dobu čtyřiceti let, což způsobilo, že veškeré práce na papíře měly takřka nulovou hodnotu. To bohužel platilo ještě v 90. letech minulého století. A fotky jsou mnohými ještě stále vnímány jako práce na papíře. Jsem ale optimista, my rozhodně budeme v naší galerii s fotografií pracovat stále více. Chceme se zabývat „mladou“ fotografií a věnovat se rovněž jakési osvětě v tomto směru.

FOTO: GALERIE KODL

Současnému umění se věnujete prostřednictvím sekce Kodl Contemporary, o kterou se starají vaše tři děti. O které umělce je nyní největší zájem?

Asi nejvíce dnes rezonují jména jako Ondřej Basjuk, Jakub Špaňhel nebo Jan Kaláb. Streetartová tvorba posledně jmenovaného je opravdu výjimečná. Kaláb patří přesně mezi ty umělce, kteří jsou mnohem známější v zahraničí než u nás a pravidelně vystavuje po celém světě.

Jak se díváte na trend NFT neboli unikátních tokenů, které představují způsob digitálního nakupování a prodeje umění?

V NFT určitě spatřuji příležitost. Jedná se o další umělecké médium, které mohou aukční domy nabízet a jež může přitáhnout pozornost i nových sběratelů. Ne náhodou se doposud nejdražší NFT vydražilo v tradiční aukční síni Christie's. NFT ve světě už definitivně pasovalo digitální umění na rovnocenný umělecký směr a není důvod, aby tomu tak v dohledné době nebylo i v Česku.

Na trhu se pohybujete už více než 30 let. Není vám líto, že se umění a jeho nákup často přesouvají do on-line prostředí?

Je mi to líto, ale svět se posouvá k novým možnostem a technologiím. Atmosféra sálových aukcí je ovšem nenahraditelná. Pro mě stále budou vzácnou a vznešenou společenskou událostí. Naše tradiční jarní a podzimní aukce budeme i nadále pořádát ve Velkém sále pražského Žofína, ale už vždy propojené s on-line prodejem na naší vloni vytvořené aukční platformě artlimit.com. Protože jsem ze staré školy, nikdy dříve bych si neuměl představit, že je možné dosáhnout takových úspěchů jako na našich dvou posledních aukcích před prázdným sálem.

Jaké jsou nyní další trendy na trhu s uměním?

Jedním z nich je neustále stoupající zájem o české současné umění. V aukcích se objevuje v mnohem větším rozsahu a má stoprocentní úspěšnost prodeje. Mnoho našich klientů s krásnými a hodnotnými sbírkami malířů 19. století si v poslední době pořizuje současné umění. Také s radostí sleduji vzrůstající zájem o český postimpresionismus, Mařákovu školu, počátek 20. století. Další trend poslední doby ve světě i u nás ukazuje, že cenové rekordy nezávisí jen na jménech autorů, ale i na konkrétním díle či období. Spousta sběratelů a investorů si už nevšímá jen jmen, ale i jednotlivých obrazů. Autorské rekordy padají proto, že lidé začali kupovat kvalitní obrazy. Mnohdy se jedná o díla tvůrců, kteří nejsou až tak známí nebo byli trochu zapomenutí, ale oprávněně se dostali do centra zájmu.

Vaše galerie dlouhodobě přispívá na charitativní projekty. Které jste podpořili letos?

Při jarní aukci jsme podpořili dokonce čtveřici dobročinných projektů. Patnáct uměleckých děl bylo vydraženo ve prospěch Nadace Bátor Tábor –

Česká republika. Výtěžek ve výši 2 350 000 korun pomůže této organizaci zlepšovat životy dětem s rakovinou nebo jinou vážnou nemocí. Finanční výtěžek 745 tisíc byl už podesáté předán Centru Paraple. Na charitativní účely byl použit také výtěžek ze dvou pro galerii velmi netypických aukčních položek. Vydražená částka 120 tisíc korun za brilantem osazené plnicí pero z dílny Koh-i-noor Hardtmuth putovala na podporu projektu Paměti národa. Rovný milion korun za dražbu motocyklu Jawa 650 Limited Edition byl připsán ve prospěch Charity Česká republika.

28. listopadu pořádáte vaši 86. aukci. Můžete trochu poodhalit, která díla na ní budete dražit?

Výběr děl do podzimní aukce právě vrcholí. Už nyní ale mohu upozornit na cyklus 106 kreseb Františka Kupky vytvořených pro encyklopedii Člověk a země, která vycházela ve Francii v letech 1904 až 1908. V době vzniku nebyl Kupka slavný a i tyto kresby fantasticky demonstrují jeho obrovský umělecký talent. Z důvodu rozsáhlosti této sbírky ji nemůžeme celou prezentovat v rámci předaukční výstavy spolu s dalšími draženými díly. S ohledem na jeho význam představíme celý konvolut veřejnosti na výstavě od 12. do 24. října. Bude to báječná událost a osobně se na ni moc těším.

Na co dalšího se můžeme na aukci těšit?

Uvedeme zde špičkovou tvorbu významných českých umělců. Silně bude zastoupeno 19. století v čele s velkoformátovým monumentálním plátnem Antonína Chittussiho, který se v takovém významu a rozměru ještě nikdy neobchodoval. Milovníky umění potěší kvalitní kolekce postimpresionismu v čele s francouzským plátnem Václava Radimského. Už klasicky bude zastoupena česká moderna. Návštěvníci se mohou těšit na vzácnou průřezovou kolekci tvorby Emila Filly. Představíme i výjimečnou figurální tvorbu Václava Špály a rozhodně nesmím zapomenout na vynikající galerijní obraz Františka Foltýna.

GALERIE KODL

O GALERII

Galerie KODL je aukční, prodejní a výstavní síň založená na více než stoleté rodinné sběratelské tradici. Zaměřuje se na nákup a prodej obrazů, kreseb, grafik a plastik českého výtvarného umění 19. a 20. století. Během roku pořádá tematické výstavy a Letní výtvarný salon. Zajišťuje také odborné konzultace, soudněznalecké posudky a expertizy, restaurování či rámování obrazů. Galerie si zakládá na záruce prodáváných uměleckých děl a na maximálně profesionálním přístupu. V čele špičkového týmu odborníků a historiků umění stojí současný vlastník, soudní znalec PhDr. Martin Kodl.

ZAMĚŘENÍ: AUKČNÍ, PRODEJNÍ A VÝSTAVNÍ SÍŇ

SPECIALIZACE A ZAMĚŘENÍ: obrazy a výtvarné umění

POČTY AUKČÍ ROČNĚ: 2

PROVIZE: 20 %

ROČNÍ OBRAT: cca 720 mil. Kč

KODL
GALERIE

GALERIE KODL

ADRESA: Národní 7,
110 00 Praha 1

TELEFON: +420 251 512 728,
+420 602 117 440

E-MAIL: galerie@galeriekodl.cz

www.galeriekodl.cz

HN00000

František Foltýn: kompozice, olej na plátně, 1927, 73 x 92 cm
vyvolávací cena: 5 000 000 Kč, odhadní cena: 6 000 000 – 9 000 000 Kč

KODL
GALERIE

**Podzimní aukce proběhne 28. 11.
na Žofíně + online na artslimit.com
Předaukční výstava začíná 1. listopadu
v prostorách galerie.**

www.galeriekodl.cz

Národní 7, Praha 1 • galerie@galeriekodl.cz • Tel.: +420 251 512 728, +420 602 117 440

Arthouse Hejtmánek bude dražit Bulharskou dívku v kroji

PO ÚSPĚŠNÉM ZAČÁTKU SEZONY V PODOBĚ PRODEJE SLAVÍČKOVA LÉTA SE ARTHOUSE HEJTMÁNEK PŘIPRAVUJE NA AUKČNÍ PODZIM. ZATÍM NEJVĚTŠÍM LÁKADLEM JE BULHARSKÁ DÍVKA V KROJI OD JOSEFA VÁCLAVA MRKVIČKY. „JEDNÁ SE O PRAVDĚPODOBNE NEJVÝZNAMNĚJŠÍ OBRAZ TOHOTO AUTORA, KTERÝ SE NA AUKČNÍM TRHU OBJEVIL,“ ŘÍKÁ TOMÁŠ HEJTMÁNEK, GALERISTA A MAJITEL AUKČNÍHO DOMU.

V uplynulém roce jste zaznamenali větší zájem o předměty, kterými si lidé kráší a dovybavují své městské i venkovské příbytky. Přinesl letošní rok nějaký další trend?

Žádnou dramatickou změnu jsme zatím nezaznamenali, takže i v naší nabídce budou za velmi příznivé vyvolávací ceny především obrazy, umělecko-řemeslné předměty dekorativního a užitého charakteru a také samozřejmě nábytek.

Kromě obrazů dražíte i plastiky, zbraně, šperky, porcelán, masky, koberce a další. Vzpomenete si na nějaký hodně netradiční předmět, který se vám podařilo získat do aukce?

Netradiční byla kolekce uměleckých předmětů ze dřeva a textilu v Česku dosud takřka neznámého sdružení Talaškino, které tvořili ruští umělci z počátku 20. století. Jejich výstava se konala v Praze v Topičově salonu v roce 1909 a nabízené předměty pocházely z tohoto zdroje a většina z nich přímo od Topičovy rodiny. Jednotlivé kusy téměř bez výjimky zaznamenávaly strmý nárůst, například Dóza ve tvaru vejce z roku 1905 z vyřezávaného a polychromovaného dřeva se z vyvolávací ceny 18 600 korun zastavila až na 370 tisících korunách. Podobně vyřezávaná, barvená a mořená dřevěná Krabička z roku 1905, jejíž cena se zvýšila z původních 24 800 korun až na fantastických 496 tisíc korun. Většina těchto děl byla vydražena zájemci on-line. Trochu z jiného soudku je třeba dílo Aleny Kupčíkové vytvořené z ochlupení dámského přirození. Zájemci o něj mohou zabojoval v on-line aukci, která se uskuteční od 11. do 25. října.

Ještě do neděle 10. října mají zájemci možnost navštívit vámi pořádanou výstavu české výtvarnice Minky Podhajské. V čem je tato výstava unikátní?

Hlavní odlišností je až neuvěřitelná šíře záběru, kterou Minka Podhajská obsáhla. Většinou se zmiňují především hračky, ale je tu keramika, nábytek, malby, dřevoryty, grafika, sochy. Díla spojená s mnoha odlišnými řemesly a technikami, od tepaného kovu přes různé techniky malby a kresby až po řezbu. Podhajská byla nadaná, oblíbená, vzdělaná a také nesmírně pracovitá. Prošlapávala cestu i dalším ženám, které se v té době odvážně vydávaly na dráhu umění. Napsali o ní kdysi, že všechny její hračky by po vystavení zaplnily plochu tisíců metrů čtverečních. Její dílo jsem se proto rozhodl ukázat v celé jeho šíři a kráse. Součástí expozice je tak i pokoj umělkyně zařízený autentickými předměty a nábytkem v duchu krásné epochy začátku 20. století.

Loňskou sezonu jste ukončili úspěšným prodejem Královny moří od jednoho z nejvýznamnějších českých malířů 20. století Jana Zrzavého. Letos se vám už podařilo vydražit za více

FOTO: ARTHOUSE HEJTMÁNEK

než 12 milionů korun Léto, jedno z nejdůležitějších raných děl Antonína Slavička. Máte podobné lahůdky připraveny i na konec sezony?

Zatím nejzajímavější dílo, které vám mohu prozradit, je obraz Josefa Václava Mrkvičky Bulharská dívka v kroji. Předpokládáme velký zájem a účast především bulharských kupců, kteří Mrkvičkova díla vyhledávají a jsou ochotni za ně platit stále větší částky. Pozoruhodný je i slovenský autor Milan Paštéka, jehož obraz také nabídneme ve večerní aukci. Ty největší poklady vám ale zatím, pokud prominete, neprozradím.

ARTHOUSE HEJTMÁNEK

O GALERII

Arthouse Hejtmánek, galerie a aukční dům, se nachází v pražském Bubeneči v domě ze 17. století, který majitelé – Marie a Tomáš Hejtmánkové – rekonstrukcí probudili z dlouhého spánku opět k životu. Společně s přilehlou zahradou slouží jako důstojný domov pro umění, starožitnosti a design. Najdete zde krásné věci, kterými se většina lidí ráda obklopuje a sbírá je od nepaměti.

ZAMĚŘENÍ: AUKČNÍ DŮM A GALERIE

SPECIALIZACE A ZAMĚŘENÍ: výtvarné umění, starožitnosti a design

POČTY VÝSTAVNÍCH/AUKČNÍCH AKCÍ ROČNĚ: 1/4

PROVIZE OD NAVRHOVATELE/PRODÁVAJÍCÍHO: 15 %

PROVIZE OD DRAŽITELE/KUPUJÍCÍHO: 24 %

ARTHOUSE HEJTMÁNEK

**ARTHOUSE HEJTMÁNEK,
GALERIE A AUKČNÍ DŮM S. R. O.**

ADRESA: Goetheho 17/2,
160 00 Praha 6 – Bubeneč

TELEFON: +420 734 311 861,
+420 737 815 758

E-MAIL: info@arthousehejtmank.cz

www.arthousehejtmank.cz

ARTHOUSE HEJTMANEK

MINKA PODHAJSKÁ / AUTORSKÁ VÝSTAVA 10. 9. - 10. 10. 2021 / SNY (MOTÝLI) / BAREVNÝ DŘEVORYT, 1912

PŘIJÍMÁME UMĚLECKÁ DÍLA
A STAROŽITNOSTI DO NAŠICH AUKCÍ

WWW.ARTHOUSEHEJTMANEK.CZ

GOETHEHO 2, 160 00 PRAHA 6 – BUBENEČ

HN059120-2

Etcetera otevře nový výstavní prostor

AUKČNÍ DŮM A GALERIE ČEKÁ VELMI ZAJÍMAVÝ PODZIM. CHYSTÁ SE OTEVŘÍT NOVÝ VÝSTAVNÍ PROSTOR V PRAZE, ZAHÁJÍ ČINNOST ÚSTAVU NA PODPORU SOUČASNÉHO UMĚNÍ A PŘIPRAVUJE LISTOPADOVOU AUKCI. „NA NÍ PŘEDSTAVÍME PRO NÁS UŽ TYPICKÝ VÝBĚR NEJMLADŠÍCH AUTORŮ S AUTORY GENERACE 80. AŽ 90. LET,“ ŘÍKÁ SPOLUMAJITELKA SPOLEČNOSTI PAVLA KOSAŘ.

Jaká je zatím vaše letošní sezona? Jakých úspěchů jste dosáhli?

Za úspěch považujeme to, že se nám v minulém i tomto roce povedlo fungovat vcelku beze změn. Přestože řada výstav musela být kvůli restrikcím přesunuta na pozdější termíny, aukce proběhly přesně podle plánu. Celé letošní léto jsme věnovali přípravě charitativní aukce Obnova, kterou jsme organizovali pro Galerii výtvarného umění v Hodoníně. Všichni oslovení autoři nám do aukce věnovali svá díla bez nároku na honorář a výsledkem bylo, že jsme na pomoc obětem tornáda do obcí Mikulčice a Hrušky rozdělili více než jeden milion korun.

Co byste poradila těm, kteří zvažují nákup díla některého ze současných autorů?

Vždy je dobré řídit se vlastními preferencemi, vkusem a citem. Pokud jste na poli trhu s uměním nováček a současně nemáte nikoho, s kým byste mohli problematiku této oblasti konzultovat, v tom případě by pro vás odrazovým můstkem mohli být různé žebříčky a art indexy. Tyto seznamy mohou posloužit k základní orientaci a při procházení jednotlivých webů těchto umělců už sami zjistíte, koho práce vás dokáže oslovit. Mezi hlavními trendy na trhu s uměním vidíme vzestup konceptuálního umění a umění generace 80. a 90. let.

S radostí z nákupu přichází i starost. Co vše zahrnuje péče o umělecké dílo?

Rozhodně bych myslela na pojištění a vhodné umístění díla. Sami umělci vás často nasměrují. Poradí, jak instalovat jejich práce v případě, že nejde o klasický olej na plátně, který bývá na umístění vcelku nenáročný. Pokud máte krásnou volnou stěnu, nicméně na přímém slunci, byla bych s výběrem díla opatrnější. Slunce může napáchat velké škody. V případě, že pořizujete starší dřevěnou sochu, nechala bych ji preventivně ošetřit, abyste si domů nezanesli nechtěné hosty, kteří by se vám pustili i do dalších děl z vaší sbírky nebo do krovu.

Zažila jste případ, kdy majitel špatnou péčí znehodnotil dílo?

Já osobně naštěstí žádný zásadní příklad špatné péče o umělecká díla neznám. Ovšem můžeme připomenout slavný obraz Pabla Picassa Le Rêve z roku 1932, který vlastnil podnikatel Steve Wynn. Právě když se chystal obraz prodat za 139 milionů dolarů a pro své přátele uspořádal malý večírek na rozloučenou, dílo zásadně poškodil. Majitel bohužel trpěl vážnou oční vadou a při prezentaci neodhadl, jak daleko od obrazu stojí a toto plátno nechtěně protřhl. Nicméně vzhledem k tomu, že se obrazu tímto incidentem dostalo obrovské mediální pozornosti, po odborném restaurování byl za několik let prodán za částku ještě mnohem vyšší.

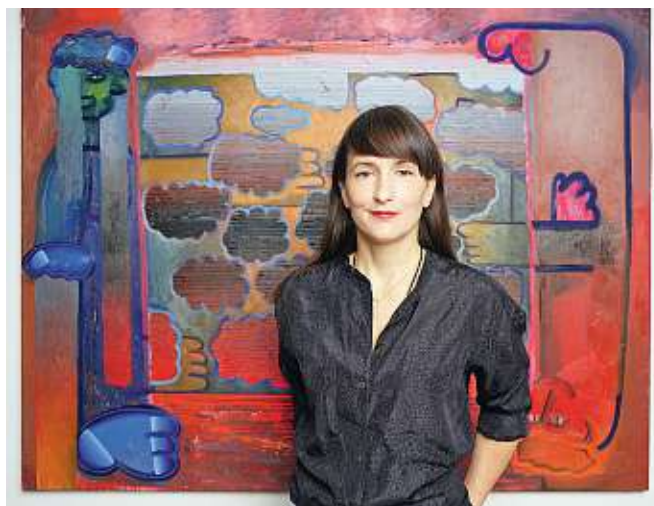

FOTO: KIVA

Co připravujete na konec sezony?

Hned několik novinek. Jednak otevřít nový výstavní prostor v Praze, kde jsme zatím ve fázi rekonstrukce, ale už připravujeme výstavy. Zahájit výstavní provoz máme v plánu výstavou Margity Titlové Ylovsky. Také se chystáme představit ucelenou soukromou sbírku sběratele, s nímž dlouhodobě spolupracujeme. Jako další pak plánujeme spuštění ústavu, který vznikne na podporu současného umění. Vedle toho připravujeme několik autorských katalogů umělců z našeho nejbližšího okruhu. Současně věříme, že budeme moci uspořádat i plánovanou listopadovou aukci, kde představíme pro nás už typický výběr nejmladších autorů s autory generace 80. až 90. let.

ETCETERA

O GALERII

Etcetera Auctions je aukční dům a galerie se zaměřením především na prodej českého současného a poválečného umění. Aukce uměleckých děl probíhají dvakrát do roka. Příští, již třináctá aukce proběhne 27. 11. 2021. Etcetera poskytuje komplexní služby spojené s nákupem i prodejem výtvarného umění. Letos na podzim chystáme otevření nového pražského prostoru s pravidelným výstavním programem.

ZAMĚŘENÍ: AUKČNÍ DŮM A GALERIE

SPECIALIZACE A ZAMĚŘENÍ: poválečné a současné umění

POČTY VÝSTAVNÍCH/AUKČNÍCH AKCÍ ROČNĚ: 6/2

PROVIZE OD NAVRHOVATELE/PRODÁVÁJÍCÍHO: 18 %

PROVIZE OD DRAŽITELE/KUPUJÍCÍHO: 23 %

ETCETERA

ETCETERA AUCTIONS S.R.O.

ADRESA: Grohova 2, 602 00 Brno

TELEFON: +420 773 511 799,
+420 777 074 796

E-MAIL: info@etcetera-auctions.com

www.etcetera-auctions.com

ETCETERA ART
HRADEBNÍ 3 PRAHA

POST-WAR &
CONTEMPORARY ART

MARGITA TITLOVÁ
YLOVSKY TOUHA

21. ŘÍJNA — 12. LISTOPADU 2021

ETCETERA
ART.COM

KVALITÁŘ kvalitář

ZAMĚŘENÍ: PRIVÁTNÍ GALERIE SOUČASNÉHO UMĚNÍ

SPECIALIZACE: současné umění, architektura a design

KVALITÁŘ

ADRESA: Senovážné nám. 17, Praha 1

TELEFON: +420 725 296 176

E-MAIL: info@kvalitar.cz

WEB: www.kvalitar.cz

O GALERII

Galerie Kvalitář má v českém prostředí své specifické místo, na pozadí stejnojmenného architektonického studia představuje po dobu deseti let to nejlepší z výtvarného umění a designu.

Doposud Kvalitář připravil více než tři desítky kurátorských výstav, které se věnují nejen umění, architektuře a designu, ale také propojení uměleckých a vědních oborů. Nadcházející výstavou z tohoto ranku bude prosincová Aetas Praehistorica, jejíž hlavním tématem bude reflexe vzniku planety Země, života a lidstva autora Jana Dotřela. Jako speciální hosté vystoupí Oldřich Uttendorfský collection, Studio Qubus, Eva Eisler, Vladimír Škoda, Milan Houser, Tomáš Medek, Adam Kašpar, Štěpánka Sigmundová a Zdeněk Burian.

Mezi klíčové umělce, s nimiž galerie spolupracuje dlouhodobě, patří Jana Bernartová, Petr Dub, Milan Houser, Jiří Matějů, Antonie Stanová, Jan Poupě, Benedikt Tolar či Vladimír Věla, kteří se ve své tvorbě zabývají zkoumáním možností závěsného obrazu, trojdimenzionálního objektu, instalace a jejich vzájemného ovlivňování.

Výstavní činnost galerie dlouhodobě představuje nejen české, ale také zahraniční autory.

Nově se dramaturgie galerie orientuje také na médium fotografie a sochu.

Na výstavách i v depozitáři umění proto nově můžete vidět fotografie Ivana Pinkavy, Ondřeje Přibyla a objekty od Jakuba Berdycha Karpelise, Jana Kovářika či Tomáše Medka.

Vedle výstavních aktivit se galerie Kvalitář zabývá především akvizčním poradenstvím a prodejem umění a designu.

kvalitář

ANTONIE STANOVÁ I TRIED TO TELL YA SOMETHING THROUGH THE PHONE

17. 9. – 12. 11. 2021

www.kvalitar.cz

PETR DUB & ALŽBĚTA ŘÍHOVÁ
KNIHOVNA VZORŮ

HN059891-2

GALERIE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

O GALERII

GHMP je jednou z nejvýznamnějších českých galerií zaměřených na moderní a současné umění. Disponuje sedmi objekty: Dům U Kamenného zvonu, Městská knihovna, Colloredo-Mansfeldský palác, Dům fotografie, Zámek Troja, Bílkova vila a Dům Františka Bílka v Chýnově. Představuje významné osobnosti českého i světového umění, například Jana Jedličku, Eriku Bornovou, Jiřího Thýna nebo Fridu Kahlo.

ZAMĚŘENÍ / METROPOLITNÍ GALERIE

SPECIALIZACE A ZAMĚŘENÍ: české umění 19., 20. a 21. století

POČTY VÝSTAVNÍCH AKCÍ ROČNĚ: 20

G HMP

GALERIE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

ADRESA: Staroměstské náměstí 605/13,
110 00 Praha 1

TELEFON: +420 233 325 330
(recepcie),
+420 224 826 391
(PR a marketing)

E-MAIL: pr@ghmp.cz

www.ghmp.cz

G HMP

MEMBER

Umění bez omezení Art without Limits

MEMBER

PLUS

OD 690 Kč / 1 ROK: 7 objektů, dlouhodobé expozice, krátkodobé výstavy, vernisáže, speciální online program Member Channel, bohatý doprovodný i edukační program a mnoho výhod

FROM CZK 690 / 1 YEAR: 7 venues, long-term exhibitions, short-term exhibitions, exhibition openings, special online program Member Channel, rich accompanying and educational program and many benefits

Galerie hlavního města Prahy Prague City Gallery ghmp.cz

#GHMPmember

HN059902-1

GALERIE MODERNÍHO UMĚNÍ V HRADCI KRÁLOVÉ

O GALERII / AUKČNÍ SÍNĚ

GMU je nejvýznamnější pamětovou galerií v regionech. Programově se její sbírky zaměřují na moderní a současné umění, především se profiluje sbírkou pohyblivého obrazu a sbírkou výtvarného umění střední a východní Evropy. Nedávno převzala do své správy legendární sbírku Karla Tutsche čítající více než 800 děl, což je výlučný dokument sběratelství od 80. let minulého století a obsahuje zásadní díla českého umění z období mezi modernou a postmodernou.

ZAMĚŘENÍ: GALERIE

SPECIALIZACE A ZAMĚŘENÍ: české a středoevropské umění 20. a 21. století, sbírka pohyblivého obrazu

POČTY VÝSTAVNÍCH/AUKČNÍCH AKCÍ ROČNĚ: 10

GMU

GALERIE
MODERNÍHO UMĚNÍ
V HRADCI KRÁLOVÉ

GALERIE MODERNÍHO UMĚNÍ V HRADCI KRÁLOVÉ

ADRESA: Velké náměstí 139/140,
500 03 Hradec Králové

TELEFON: +420 495 512 538

E-MAIL: info@galeriehk.cz

www.galeriehk.cz

G M U

GALERIE
MODERNÍHO UMĚNÍ
V HRADCI KRÁLOVÉ

HN059910-1

HN059910-2

Umění ukázalo svou sílu, říká Zdeněk Sklenář a na konec sezony chystá řadu výstav

LETOS DOŠLO K ŘADĚ REKORDNÍCH PRODEJŮ V OBLASTI KLASIKY I SOUČASNÉHO UMĚNÍ. V GALERII ZDENĚK SKLENÁŘ PATŘILO OBDOBÍ PANDEMIE K NEJPOZORUHODNĚJŠÍM V JEJÍ JEDNATŘICETILETÉ HISTORII. „ZNÁSOBIL SE POČET MILOVNÍKŮ UMĚNÍ, SBĚRATELŮ I INVESTORŮ. I PŘESTO, ŽE GALERIE BYLY ZAVŘENÉ, OBCHOD KVETE. NÁVŠTĚVNOST JE NYNÍ OHROMNÁ,“ ŘÍKÁ MAJITEL GALERIE ZDENĚK SKLENÁŘ.

Patříte mezi popularizátory čínského umění v Česku a naopak českého v Číně. Čím vás čínské umění tak uchvátilo?

Svou nevypočitatelností i nepředstavitelnou hloubkou pět tisíc let dlouhé historie, která je inspirací pro všechny kultury světa. Vycházím z rodinné sbírky, která je rozsáhlá a čítá stovky děl nejvyšší kvality. Vedle proslulých klasiků, které už obsáhl malíř Zdeněk Sklenář při svém působení v Číně, jsem se zaměřil i na nejpronikavější malíře a sochaře současnosti. Proměna, kterou přineslo současné umění, započala koncem 70. let a pro západní svět je téměř nepochopitelná a revoluční. Současné elity čínského umění jsou opravdoví hrdinové. Osvícení milovníci umění ale nerozlišují mezi východním a západním. Tím, co je pro nás německý malíř Gerhard Richter, je pro Asii Čang Siao-kang (Zhang Xiaogang). Obě tato jména za všechny jsou symbolem největších malířů dvou rozdílných kultur a ve svých vrcholech jsou si blízci. Zájem o čínské umění stoupá i v Česku. Vedle ikonického Čang Siao-kanga si své obdivovatele nachází i velikáni Jüe Min-tün (Yue Minjun) a Wang Kuang-i (Wang Guangyi). Přesto zdůrazňuji, že české umění je pro mě těžištěm.

Kromě výstavní činnosti se věnujete i té nakladatelské. Se kterými novinkami jste přišli v letošním roce?

Po mnohaleté přípravě jsme vydali knihu *Lost*, která je i vzpomínkou a záznamem výstavy Kamily B. Richter a Michaela Bielického v Muzeu Wilfredo Lam v Havaně, kterou jsme spolupřádali v roce 2017. Tao te ťing v překladu Berty Krebsové, ilustrovaný mým strýčkem Zdeňkem Sklenářem, jsem vydal pro radost přátel v den mých 60. narozenin. Rozdávám jej. Před dokončením je kompletní soupis díla Karla Malicha, ale také monumentální monografie malby, kresby a grafiky Zdeňka Sklenáře. Stejně tak druhá vydání monografií Václava Boštíka či Karla Malicha. Prostorové partitury Milana Grygara jsou překvapením. Představují malíře Grygara jako sochaře. Pro děti v brzké době vyjde Opičák Sun, kterého překrásně uvádí Jan Jiráň s původními ilustracemi Zdeňka Sklenáře. Já osobně se těším na mnoho let připravovanou bibliofilii *Gítáčďžali*, za kterou v roce 1910 její autor Rabíndranáth Thákur obdržel Nobelovu cenu. Vevázaný pastel Karla Malicha znásobí účinek božského textu. A spolu s Tao te ťingem uzavře ty nejvážnější tituly výtvarně zpracované Karlem Malichem.

Převážně jste obchodníkem s uměním a galeristou. Na které výstavy se tedy ještě můžeme těšit?

24. října oslavíme v mé galerii 95. narozeniny největšího současného malíře Milana Grygara malbou z let 2020 až 2021. Je štěstí, že Milan

FOTO: GALERIE ZDENĚK SKLENÁŘ

Grygar se těší zcela pohádkové malířské kondici. 2. prosince představíme malbu Teodora Pištěka. Jeho obrazy *Rozhovory s Hawkingem* jsou pravděpodobně dosud nejabstraktnější v jeho díle. Pro vánoční potěšení nabídneme Antonína Slavíčka, Jana Zrzavého, Bohumila Kubištu, Františka Kupku, Karla Malicha, Toyen a jiné velikány. A těšit se můžeme 2. února 2022 na nejnovější malbu Jana Mertty, největšího malíře v kategorii stále ještě šedesátiletých.

GALERIE ZDENĚK SKLENÁŘ

O GALERII

Galerie Zdeněk Sklenář v Mikulandské ulici v Praze je výzvou, jak nově představovat umění a krásu. Díky nepřetržité mezinárodní činnosti, spočívající v prezentaci umění, patří už více než 30 let mezi pilíře současné galerijní scény a je lídrem v privátním prodeji na českém trhu s uměním. Přirozenou součástí výstavní činnosti je i činnost publikační. Galerie vydala více než 100 titulů, které citlivě propojují literaturu a filozofii s výtvarným uměním.

ZAMĚŘENÍ: GALERIE

SPECIALIZACE: výstavní a nakladatelská činnost

POČTY VÝSTAVNÍCH AKCÍ ROČNĚ: více než dvě desítky doma i v zahraničí

Galerie Zdeněk Sklenář

GALERIE ZDENĚK SKLENÁŘ
- SCHÖNKIRCHOVSKÝ PALÁC

ADRESA: Mikulandská 7,
110 00 Praha 1

TELEFON: +420 773 794 510

E-MAIL: galerie@zdeneksklenar.cz

www.zdeneksklenar.cz

Galerie Zdeněk Sklenář

V Galerii Zdeněk Sklenář jste vítaným přítelem

Ať jste začátečníkem nebo zkušeným sběratelem umění, dostane se Vám plné pozornosti a odborného výkladu. Poradíme Vám s výběrem díla i adjustací, zařídíme rámování a budete-li si přát, pak díla nainstalujeme u Vás doma či v kanceláři tak, že se budete těšit z neobyčejné krásy každým okamžikem.

Programovat ve škole roboty?

Moderní technologie jdou
nezadržitelně dopředu.
Proto i učitelé informatiky
ladí v létě formu.

Více na ChytréČesko.org

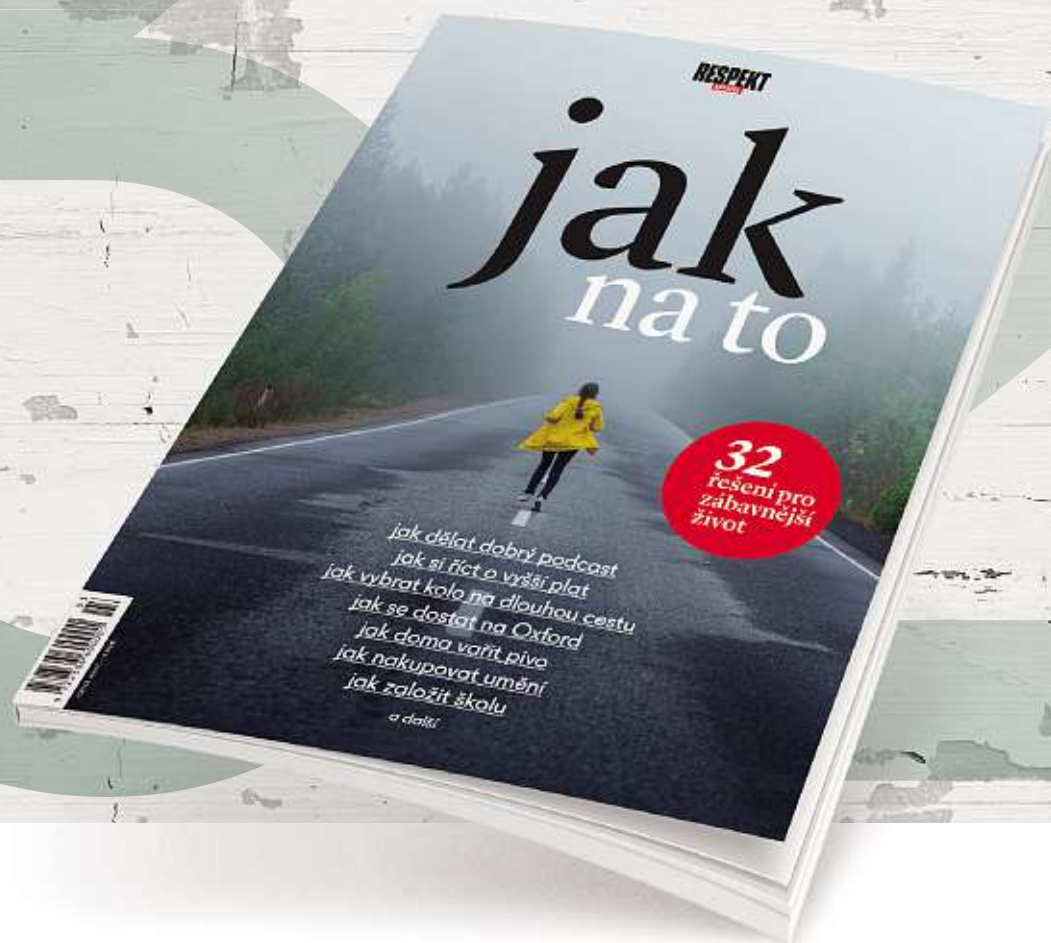
Společný projekt serveru Aktuálně.cz a Nadace
České spořitelny zaměřený na vzdělávání

JAK NA TO

32 řešení pro zábavnější život

- jak si říct o vyšší plat • jak vybrat kolo na dlouhou cestu
- jak se dostat na Oxford • jak doma vařit pivo
- jak založit školu a mnoho dalšího

130 stran jen za **99 Kč**

PRÁVĚ V PRODEJI

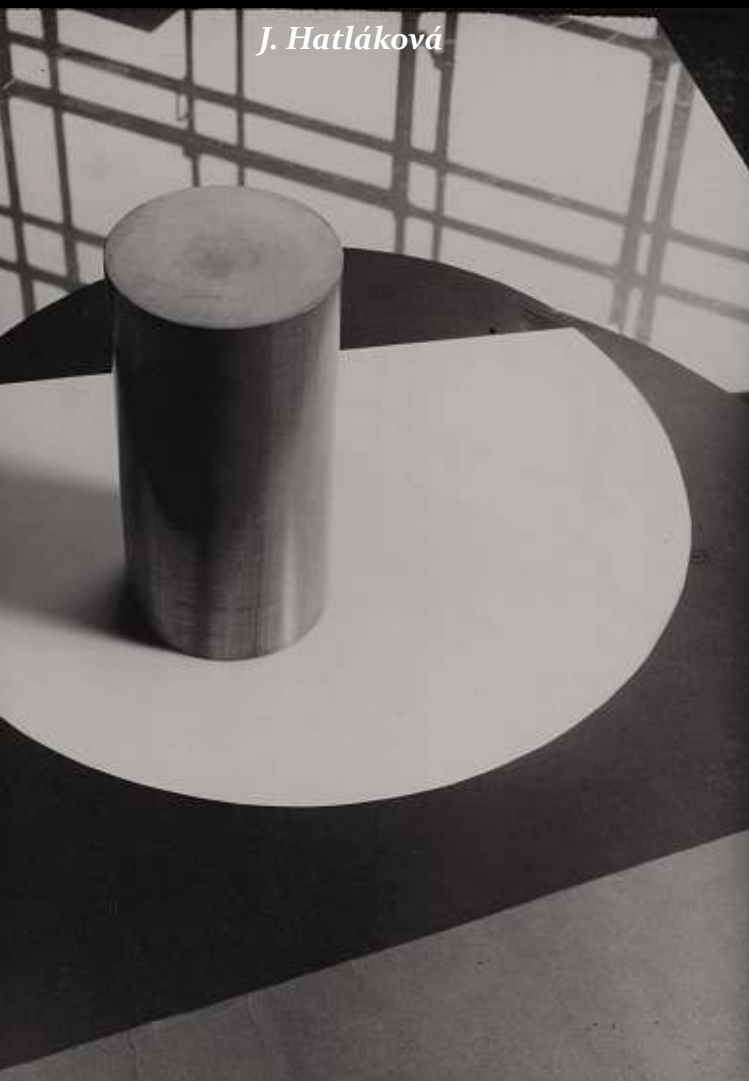
na stáncích, webu Respekt.cz nebo v naší aplikaci, kde jsou vybrané texty dostupné také v audioverzi

Objednávejte na www.respekt.cz/jaknato

— AUKČNÍ DŮM —
ZEZULA

J. Hatláková

B. Reynek

Habánská fajáns - 1668

**Zveme Vás k účasti
na podzimních aukcích:**

Online:

Umění na papíře: 4. – 17. 10. 2021

**Moravská a Francouzská archivní vína:
15. – 28. 11. 2021**

Sálová:

Umění a starožitnosti:

4. 12. 2021

www.aukcni-dum-zezula.cz